

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravišтво in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana,
Puceljjeva ulica št. 5, II. nad., telefoni 31-22 do 31-26
Račun Poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrtno 6.— L, polletno 12.— L, celoletno 24.— L; za inozemstvo: celoletno 30.40 L — Posamezna številka 60 cent.

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 1. novembra naslednje vojno poročilo: Siloviti boji so se zopet razvneli na severnem področju egiptskega bojišča, kjer je sovražnik razvil nove napade z veliko podporo oklepni oddelkov.

Britanska akcija je bila hitro zadržana in z energičnim protinapadom postopno zlomljena.

Uničena so bila številna oklepna vozila in ujeta okoli 200 vojakov, katerih skupno število je v zdajšnji bitki naraslo že na 2000. Oddelki italijanskih in nemških bombnikov strmoglavcev in napadalnih letal so prizadeli sovražniku pomembne izgube z neprestanimi napadi na zbirališča njegovih čet in prometnih sredstev ter s ponovnimi akcijami proti središčem sovražnega zaledja. V letalskih dvobojih so nemški lovci sestrelili sedem letal in prisilili nadaljnje letalo, čigar posadka je bila ujeta, k pristanku na naših postojankah; drugo letalo, ki je bilo zadeto od protiletalskega topništva, je treščilo na tla v plamenih.

Iz Rima poročajo: Angleški list »Daily Telegraph« obravnava

izjave angleškega mornariškega ministra o dosedanjih izgubah angleškega trgovinskega brodogojstva

in piše: »Nedvomno so osne podmornice v tej vojni delavnejše kakor v prejšnji. Njihovi napadi niso samo številnejši, temveč kažejo tudi boljše vodstvo, zakaj podmornice so zdaj tehnično popolnejše, odpornejše in sposobnejše za dolgo plovbo.« List končuje z zahtevo, da je treba protipodmorniško vojno spremeniti v vojno zoper ladjedelnice, kjer te podmornice izgotavljajo, zakaj na morju pomenijo podmornice za združene narode eno izmed najtežavnejših vprašanj, zakaj ti narodi so življenjsko odvisni od uspešnosti svojih pomorskih zvez.

Nemško vrhovno poveljstvo je objavilo 1. novembra poročilo, iz katerega povzemamo:

Na odseku pri Tuapseju so bile razne sovjetske postojanke pogažene.

Sovjetski protinapadi so bili zavrnjeni. Na morju pred Tuapsejem je bil od bomb potopljen 3000-tonski sovjetski tovorni parnik. Zahodno od Tereka so nemški napadalni oddelki ob uspešni letalski podpori vdrl v sovjetske postojanke in reko prekoračili na mnogih krajih. Sovjetske čete so pregnali prav daleč. Nemške čete in letala so uničila dva oklepna vlaka. Na Kaspiškem morju je bilo zažgano in potopljeno devet prevoznih in tovornih ladij, med njimi štiri petrolejske ladje. Južno od Stalingrada so sovjetske sile podvzele protinapade brez vsakega uspeha. Nasprotni oddelki, ki jih je bilo več polkov, so skušali prekoračiti Volgo. Poskus pa je docela spodletel. Nekaj večjih parnikov je bilo potopljeno, sovjetski oddelki pa so bili uničeni ali pa zajeti. Nemška letala so z bombami in strojnimi obdelovala sovjetske topniške postojanke na vzhodnem bregu reke Volge. Severno od Astrahana so bombe zadele 13 vojaških prevoznih vlakov. Vlak z gorivom je bil zažgan. Na bojišču ob Donu so italijanske čete znova zavrnile sovjetske poskuse, ko so hoteli prekoračiti reko. Madžarski lovci, ki so spremljali lastne bombnike, so sestrelili štiri sovjetske stroje. Oddelki nemške vojske in letalstva so zavrnili protinapade, ki so jih Sovjeti sprožili jugovzhodno od Ilmenskega jezera. Na Ladoškem jezeru so boljševiki izgubili tovorno ladjo in vlačilca, ki sta ju zadele bombe. En lastni brzi čoln za lov na podmornice je ostal poškodovan. Nemška letala so spet ponoči in podnevi napadla Murmansk. V Egiptu je nasprotnik znova prešel v napad. Pri tem je uporabil velike oklepne in pehotne sile. Po hudih bojih pa je

Opazovališče italijanskih topničarjev v sprednji bojni črti na egiptskem bojišču

20 let fašističnega delovanja v Italiji

Izza Fašistične revolucije pred 20 leti, ki pomeni začetek nove dobe ne samo za Italijo, temveč tudi za vso Evropo, ni področja javnega udejstvovanja, kjer ne bi fašizem postavil novih smernic, pometel stare predsodke in pokazal življenju nova pota. Ducejev pohod na Rim se primerja z delom junaka, ki je svojemu narodu razbil verige, katere so ga oklepale v mrtvilo.

Zmaga, ob kateri so po prvi svetovni vojni odpravili Italijo z drobtinami za vse nje žrtve, ni zadovoljila italijanskega ljudstva. Izraza temu nezadovoljstvu je dal Mussolini, ko je 1. 1919. ustanovil Fašijo bojnikov in zbral okoli sebe žive sile Italije. Velika je bila ta ustanova pred vsem iz tega razloga, ker se ni omejevala na nedelavno nejevoljo, marveč je z mogočnim razmahom dala italijanskemu narodu pogon v pravo smer.

Tri leta hudih borb so označevala zmago-slavni razvoj Fašizma, ki je postal last vsega

naroda. Po treh letih že je združena sila naroda pod Ducejevim vodstvom krenila, da si vzame, kar ji je šlo zaradi njene požrtvovalnosti, nesebičnosti in čistega domoljubja. Po sestanku v Napoliju, kjer je Mussolini jasno in kratko zahteval za svoje gibanje nedeljeno oblast, je prišlo 28. oktobra 1. 1922. do dejanske izvršitve te zahteve. Na poziv Duceja so z vseh strani vstali fašistični bojovníki, da doslovno izvrše Ducejev nalog. Večno mesto je dobilo nov obraz pod pritiskom navdušenih bojovníkov, ki jih je prevečeval Ducejeva misel. Predstavniki starega ustroja so se razbežali in krmilo države je prešlo v čvrste roke, ki so državo povedle na pot dela, slave in zmage.

Velike so preosnove, ki jih je izvedlo fašistično razdobje. Vse te zdrave izpremembe so okrepile Italijo, zbrale narod pod liktorskim znakom in pod enotnim vodstvom. Pokazalo se je, da povezanost Duceja z narodom dela čudeže, da njegova borbena daljnovidnost podira vse ovire. Nikoli ni bil kak narod tako tesno povezan s svojim voditeljem, kakor sta

bil angleški nastop zadržan z nemškimi protinapadi.

Nemško vrhovno poveljstvo je objavilo 1. novembra posebno poročilo, iz katerega povzemamo:

Pri nastopih proti nasprotnim prevoznim ladjam so nemške podmornice, ki so priplule z Atlantskega oceana, prvič vdrele v obalne vode Indijskega oceana in na odprtem morju potopile osem ladij. Ostanki ladijske spremljave, ki so bili pri Kanarskih otokih v noči na 31. oktobra hudo poškodovani, so bili od nemških podmornic vnovič napadeni. Podmornice so potopile še štiri ladje in ladijsko skupino docela razkropile.

Skupne izgube te ladijske spremljave so torej narasle na 18 ladij (s skupno 141.131 tonami).

V poslednjih šestih dneh so nemške podmornice po zelo oddaljenih vodah potopile 41 ladij,

V boju proti angleškemu in ameriškemu trgovinskemu brodogojstvu je nemška vojna mornarica v oktobru potopila 111 ladij s skupno 720.575 tonami. Nemška letala pa so potopila dve trgovinski ladji in vrhu tega poškodovala velik trgovinski parnik in neko manjšo enoto. Angleška vojna mornarica je v istem razdobju izgubila enega rušilca, dve stražni ladji, sedem brzih protipodmorniških čolnov in 12 čolnov za izkrcaanje.

Kakor povzemamo iz poročila nemškega vrhovnega poveljstva 2. novembra, so nemške čete

zavzele mesto Alagir na Kavkazu.

S tem je zaprta važna gorska cesta. Južno od Stalingrada so se izjalovili ponovni ruski napadi. Severno so se sovjetske čete neuspešno poskušale izkrcati. Dve topničarki in več velikih čolnov za izkrcavanje je bilo potopljeno. Poškodovana je ena topničarka in privedeno je bilo več ujetnikov.

povezana Mussolini in Italija, saj pa Duce tudi stoddostno izpolnjuje obljube.

Italijanski narod, ki je pričal dvajsetletnega trdega, toda nad vse uspešnega dela, z neomajnim zaupanjem v svojega Duceja obhaja zna-

menito dvajsetletnico bolj ko kdajkoli uverjen v dokončno zmago v tej največji izmed vseh vojn, v katero je stopil za boljše bodočnost svoje Domovine in vse Evrope.

Ducejeva pohvala skrbnim obdelovalcem zemlje

Kakor druga mesta v Kraljevini je tudi Ljubljana letos skrbno obdelala vso zemljo in dosegla lepe uspehe. Tako dobri uspehi so bili pa mogoči samo s prostovoljnim sodelovanjem prebivalstva, kar je imelo za posledico pohvalo Duceja, ki jo je državni podtajnik notranjega ministrstva Buffarini brzojavno sporočil tudi ljubljanskemu županu in se glasi:

»Duce vam izraža pohvalo za marljivost in dedavnost, ki ste z njo izpolnili njegovo naročilo za izkoriščanje vsake grude neobdelanega sveta.«

Ljubljansko županstvo smatra, da je velike časti

Ducejeve pohvale deležna vsa Ljubljana, ki je posredno ali neposredno sodelovala pri obdelovanju zemlje, in jo zato sporoča vsem vojnim vrtnarjem in kmetovalcem in vsem, ki so z dobrim zgledom, poukom ali propagando pomagali doseči, da je bilo vse v Ljubljani razpoložljivo zemljišče koristno obdelano.

Po letošnjih uspehih prostovoljnega sodelovanja najrazličnejših slojev prebivalstva je mestno županstvo globoko prepričano, da bo Ducejeva pohvala vsem ljubljancem najmočnejša pobuda za bodočo delavnost, tako da bo že jeseni pripravljen vsak košček zemlje za pomladno delo.

Strašni so bili partizanski zločini

Naše ljudstvo se je odločilo, da hoče zatreti uničevalce našega naroda. Tako so prišli vojaki iz Otočca s pomočjo kmečkih fantov v jami pri Starem gradu blizu St. Petra znane ljudske strahovalce, ki so se skrivali po podzemskih jamah. Raztrgani in umazani so prihajali drug za drugim iz jame in se vdajali. Bili so sami »junaki« nad neoboroženim ljudstvom, nad ženami in otroki, ki so jih pobijali, v njihovih hišah pa ropali. Tako so se vdali Mirko Florjancič iz St. Petra, ključavničar Jože Zura iz Zagrada, čevljar Alojzij Gregorčič iz Grčevja in znani krvolok Vinko Kos iz Novega mesta. Tu so ujeli še dve dekleti, družino Sajovičev in morilca Paderšiča, ki pa si je sam vzel življenje in so mrtvega potegnili iz jame. V jami so našli precej orožja, streliva, živeža in komunističnega tiska. V sosednji jami so ujeli še tri moške, med njimi partizanskega zaščitnika Medveda Franca iz Češnjic. Vse te razen Zureta so ustrelili v St. Petru. Slovitte Kosove prijateljice Slavke Beceletove niso dobili v jami, pač pa njeno sestro Marijo. Jožeta Zureta so odvedli v Novo mesto, kjer ga čaka zaslužen plačilo.

Okolico Šmihela pri Novem mestu je strahoval partizan Vončina Janez iz Šmihela. Zločinski tip je večkrat prišel na Brod in grozil ljudem. Ko se je nedavno zvečer spet pojavil na Brodu in grozil, ga je neki domačin pobil z vilami. Ljudje

so si oddahnili, ko so izvedeli, da je padel. Vončina so pokopali na šmihelskem pokopališču z nekim drugim neznanim partizanom, ki je padel v spopadu ob železniški progi pri Birčni vasi.

V noči na 22. oktobra so napadli komunisti vaško stražo v Bizoviku. Prišli so oboroženi s puškami in strojnimi. Že prej so bili obveščeni, kje ima svoje prostore vaška straža. Zato so svoj napad takoj usmerili proti hiši, v kateri so se bili utaborili člani vaške straže. Ker s strojnimi niso mogli doseči ničesar proti pogumni obrambi branilcev, so poskušali hišo zažgati. To se jim je res posrečilo, tako da so se morali vaški stražarji umakniti v klet. Od tam so še naprej odbijali vse naskoke komunistov. Borba je trajala do pol štiri zjutraj, ko so komunisti misleč, da so stražarji že vsi mrtvi, opustili napadanje in so se lotili sosednje hiše, ki so jo oropali in odvedli s seboj tudi mater in hčer Prepeluhovo Francko. Hišo so pred odhodom zažgali. Med potjo so mater izpustili, dekle pa odvedli s seboj in je upravičena bojazen za dekletovo življenje. Vse napadanje komunistov pa ni rodilo pravega uspeha. Od članov vaške straže ni bil nihče resno ranjen. Edino enega je strel rahlo oplazil, vendar se je boril naprej. Da so pa imeli komunisti več žrtev, so pričala drugo jutro zelo krvava tla. Vse žrtve pa so partizani odnesli s seboj. Člani vaške straže

so se torej imenitno držali.

Dne 18. oktobra so komunisti napadli vas Spodnje Brezovo pri Višnji gori, ker so se hoteli maščevati domačim fantom, ki se jim niso hoteli pridružiti. Ker se vaščani niso hoteli odzvati njihovim pozivom, naj odlože orožje, so začeli neusmiljeno uničevati, kar jim je prišlo pod roke. Pri tem je padel odlični katoliški fant Jože Radelj, ki ga je vsa vas spoštovala. Hotel je rešiti svojega očeta, ki je živel na robu vasi in je bil v nevarnosti, da ga komunisti ne odvedejo. Na poti pa je fanta zadela smrtna krogla. Komunisti so ga še mrtvega pretepali.

V župniji Prečni na Dolenjskem, ki velja za razmerno majhno, so partizani umorili poleti sedem ljudi. Bili so to župnik Komljanec, farovski hlapec Alojz Pavčič, brata Tone in Lojze Murgljeva, Ivan Murn, Janez Murgelj in neki Mihič. Nekateri izmed glavnih zločincev so ljudje poznali že od prej, druge pa so si dobro zapomnili, tako da niso bode ušli zasluženi kazni.

V Doberniču pri Trebnjem so partizani, ko so pridli tja, najprej odpeljali vse blago iz trgovin. Potem so začeli jemati tudi kmetom, kar jim je ugajalo. »Rekvirirali« so živež in živino, kolesa in vozove, pa tudi obleko in obutev, če so kje našli na kakšno boljše blago. Med prvimi smrtnimi žrtvami so bili Franc Jelič, Feliks Bešter in Anica Kaplanova. Bešter je bil iz Ljubljane in se je le mimogrede mudil v Doberniču. Vse tri so partizani v juniju odvedli in se njih izmed njih ni več vrnil. V začetku julija so partizani ugrabili Jožka Eggerja, ki je prišel iz Ljubljane po trgovskih poslih. Odvezli so mu denar, njega pa ubili. Odvedli so tudi njegova pomočnika, za doberniško okolico Justo in Franceta Udovčeva s Podlisa. Imeli so ju zaprta nekaj dni, nato pa sta bila rešena, ker so partizani pobegnili, ko so bili slišali, da se je v bližini pojavil oddelek vojaštva. Toda v drugem tednu septembra so partizani nekega dne zgodaj zjutraj spet napadli Udovčovo hišo. Do zob oboroženi so jo obkolili in odvlekli iz nje očeta in hčerko Justo. Odvedli so ju s seboj v gozd. Tam so očeta po kratkem posvetovanju ustrelili, od strahu in groze na pol mrtvo hčer pa so izpustili.

V vasi Rožentlju so partizani požgali več hiš in zaklali štiri moške, v drugih hišah pa pobrali denar, obleko in živež, kar so mogli odnesti. Ljudje so bili vsi obupani.

Takšni zločini so pač dovoljna podlaga za ustvaritev predstave o »komunističnem paradižu«. Ljudje, tudi ti, ki so gledali vso to reč le od strani, zdaj vedo, kakšno krvavo povodenj so abnormalni izrojenci pripravljali slovenskemu ljudstvu.

VERONIKA...

Imela je črne, valovite lase. Kadar se je zmrzilo je stopila na ulico in gledala po moških s svojimi velikimi, črnimi očmi.

Prišel je nekoč mimo nje golobrad mladenič. Veronika ga je oplazila z žarečimi očmi in ga skrivaj v duši začela vabiti k sebi. Fant se je ozrl enkrat, se ozrl dvakrat in obstal.

»Oprostite, gospode se je črnolaska prismejala k njemu, »zdi se mi, da vas poznam.«

Mladenič je zardel do ušes. Njene oči so se mu zajeble v njegove. Vonj parfema mu je legel na prsi, dekle se je začudilo: »Kaj me ne poznate?«

»Ne poznam vas, gospodična.«

»Ah, oprostite!« je zagostolela in podaljšala usta v majhen rilček. »Mislija sem, da je nekdo drugi. A od kod je gospod, ko je tako mojemu prijatelju podoben?«

»Stanujem na Starem trgu.« je menil fant.

»Tako? No, tudi prav,« se je hitro spomnila Veronika in nagnila kuštravo glavico k fantu.

»Veste, na Starem trgu imam teto... Ali bi ji lahko sporočili...«

Fant je požrl slino: »Teto imate tam?«

»Da, da,« je hitela ona, »to je neka gospa Ana. Ali bi bili tako prijazni in bi ji sporočili... Sicer pa bo najboljša, če grem sama tja...«

»Ne, ne,« se je ponudil on, »o prav rad vam storim uslugo.«

»Ah ne, gospod! Nočem vas nadlegovati. Boljše bo, da odidem sama...«

Dotaknila se ga je kakor nevede in je šla z njim po mrčni ulici. Včasih se je kakor po nerodnosti zadela vanj, dokler ni nenadno obstala, položila k njemu desnico in se postavila na eno nogo. »Ah, dovolite mi kamenček mi je padel v obuvalo, pa...«

»Prosim, prosim,« je hitel študent in ji uslužno nastavljal svoje kosti v oporo. Pa je Veronika spodrsnila in se je morala z obema rokama okleniti zalega mladeniča, da ni padla.

»Oh, kako sem nerodna, kaj ne?« Fant je strmel v njene oči in opazil, da mu hočejo vdreti v srce.

»Pojdiva,« je menil naposled, »mudi se mi. Noč je kratka, a čaka me še mnogo učenja.«

Stopala sta dalje. Med potjo pa je spremljevalki postalo še slabo... Na sredo se je to zgodilo med kostanji, tako da se je sirota lahko čisto udobno naslonila na študenta, ki ji je tokrat že rajši nastavljal svoje kosti v oporo. Ko si je opomogla, sta zavila na Stari trg.

»Tam, tretje okno v podstrešju,« je stegnil fant desnico, »tam stanujem.«

Veronika je tedaj hitro uprla oči v hišo, stoječo na drugi strani, poiskala v njej temno okno in razočarano vzdihnila: »Ah, ni je doma.«

»Koga?«

»Moje dobre tetke. Kaj naj storim zdaj?« je povsila glavo. »Tujka sem v tem mestu, nikogar ne poznam.«

V študentu je zažarela iskra sočutja. Molče je segel v žep.

»Gospodična,« je stegnil desnico, »ne zamerite mi, morda vam storim majhno uslugo.«

»Ah,« je zategnila ona, »prav lepa hvala, ne morem sprejeti... preveč ste dobri.«

Fant pa je silil z desnico v dekle in Veronika se ni več branila.

»Pojdite z menoj,« je dejal potem.

Šla sta. V gostilni je nasitil sirota s svojo večerjo, sam pa je med tem bulil v knjige.

»Imajo tu prenočišče?« se je zamislila Vero-

nika, ko je povečerjala.

»Zal,« je odkimal fant, »v tej ulici ni prenočišče.«

Pet minut kasneje sta stala pred hišo študentskega stanovanja.

»Prebiti bom morala noč pač pod kostanji,« je otožno rekla.

»Ne,« se je ojunčil fant.

»Pa mi dovolite, da ležem pred vašo vrata,« se je zarila s prsti v njegov suknjič.

»Tam je prostor za psa, a ne za ljudi,« je dejal s čistim srcem fant. »Pojdite z menoj!«

Veronika se je malo branila tolike gostoljubnosti, potem pa stopila tiho za njim. Zunaj je spala nad mestom siva megla in kakor tenčica ovijala zidove. Student je prižgal luč, potem pristopil k postelji, dvignil gornjo blazino in jo odnesel v nasprotni kot.

»Tako,« je dejal, »jaz bom počival tu, vi pa izvolite na posteljo.«

»Moj Bog!« se je zasmejala Veronika, dragi gospod, to vendar ne gre! Čemu bi se valjali vi, dobri človek, tam na tleh? To se ne spodobi! Bila bi to moja črna nehvaležnost. Poskočila je k fantu in se še globlje zajedla v njegove oči. Plamen njenih oči je bil že v njem. Kaj takega se mu še ni pripetilo.

»Izvolite torej na posteljo,« je dejal in pristopil k mizi. »Jaz nocoj spanja tako ne potrebujem. Prebedeti hočem noč tu ob teh knjigah.«

Veronika ni odgovorila. Zasmejala se je in zlezla v posteljo. Fant se je učil, mrmral in godrnjal, kakor se pri učenju pač delati mora, zraven pa je včasih pogledal predse in se zamislil... Pa se je zgodilo, da se je ozrl. V lice mu je šinila kri. Dekle je spet stalo pred njim in se mu smejala.

Mladenič je povsila oči, bil je premagan. Veronika se je zmagoslavno nasmejala, ko jo je prišel k sebi. »Glej, kako je lepa noč nocoj...« mu je šepetala.

Ko se je drugo jutro zbudil, ni bilo Veronike nikjer. Ugotovil je tudi, da mu je odnesla žepno uro in zadnji denar, ki ga je še imel. Povesil je glavo nad odprto knjigo in se spomnil materinih besed: »Otrok moj, bojim se zate, zakaj tudi v najlepših mestih so črni prepadi...«

A. M.

NORAH LOFTS

V SUŽENJSTVU

10

Ne le Hestera, tudi Ela ni ves večer mislila na ničesar drugega kakor na Tomov klic na pomoč. Prišla je do spoznanja, da je najboljša, kar lahko napravi, to, da ničesar ne napravi. Ker se Tom očitno ni upal spet priti k »Zlatemu runu« kot spoštovani gospod Burrough, se je čutila varno. In to, da se je sploh obrnil po pomoč do nje, je bil dokaz, da Katio izdajstvo ni šlo tako daleč, da bi izdalo tudi Tomove pomočnike. Morala se je torej vesti, kakor da ni mogla prebrati njegovega pisma, in zaenkrat se ji ni bilo ničesar bati. Ko bo opazil, da je njeno okno v temi in da nje nikjer ni, mu ne bo preostalo drugega, kakor da gre naprej.

To razmotrivanje je bila lahko samo na sebi pravilno, vendar je v nekem oziru napravila usodno napako: ni računala s Hesterino radovednostjo, z njeno željo po pustolovščini. Če bi bila zaupala otroku in mu razložila, da bi lahko s pomočjo, ki bi jo izkazala beguncu, sama zabredla v nesrečo, tedaj bi se verjetno vse drugače izteklo. Tako pa je deklica vedela preveč in vendarle premalo, da bi lahko presodila vso nevarnost.

Ela je nekaj časa še bdela. Mislila je na Kato, ki je izdala Toma, ker je vzel za pomagača njenega malega brata, katerega je ljubila z nežno ljubeznijo. Zavedala se je, da se zdaj tudi ona, čeprav na drug način izneverja Tomu, in da bo nekega dne dajala za to odgovor. Če Tom najde okno temno in se bo čez nekaj časa prepiral, da mu noče pomagati, bo odšel, s seboj pa bo odnesel sklep, da se ji maščuje kasneje, ko bo nevarnost minila. No, vsekakor lahko mu to ne bo, pošteno se bo moral potruditi, če jo bo hotel najti. Čeprav v slavnjači ni tako velika vsota, kakor je bila upala, je bila za skromni začetek kar dovolj. Trdno je sklenila, da ostane le še jutri v svoji službi; pojutrišnjem pa bo sta z Hesterino izginili in s seboj bo vzela le denar. Sedla bo v pošto kočijo, namenjeno proti Londonu. Nekje med potjo bo izstopila in nadaljevala vožnjo v drugo smer, da zabriše sled za seboj, kajti ni se bala le Toma Druryja, temveč tudi Johna Wainwrighta, ki bi lahko zahteval, da se vrne nazaj v službo.

V duhu si je predstavljala prijetno majhno mesto, nekje v oddaljeni grofiji, ter je sanjala o udobnem življenju, ki čaka tam njo in Hesterino. Drzni načrti, ki jih je kovala, so bili pač najboljši dokaz, kako zelo lahko izpremeni človeka zavest, da ima denar. Še pred desetimi leti se je bila Ela brez ugovorov in pritožb pomirila s deistvom, da bo morala vse svoje življenje snažiti pod, toda to se je že zdavnaj vse izpremenilo. Spoznala je, da verige, v katere je bila uklenjena, niso iz jekla, marveč iz slame, da jih je prav lahko raztrgati.

»Pojutrišnjem...« je šepetala. Smehljala se je ob misli, da bo le še to in jutrišnjo noč prebila tu v kamrici, nato pa jo bo za zmeraj zapustila. Pojutrišnjem... pojutrišnjem... je bilo v njej in v ritmu te besede, ki je pomenila samostojnost in svobodo, jo je po malem zazibal v spanje.

Ob Eli pa je ležalo bitje, zavoljo katerega se je bilo zgodilo vse to, kar je bila storila. Njunj telesi, ki sta ležali tesno drug ob drugem, sta bili kakor eno, toda v deklini glavi so se podile povsem drugačne misli. Prezirala je mater, ki se ji je zdela strahopetna in slaba. Zakaj ne bi do kraja izvedla reči, ki se je je bila lotila, namesto da pusti sramotno na cedilu moža, ki je bil z njo v zvezi in ki zdaj gotovo tam spodaj ves obupan čaka na razsvetljeno okno? Naposled se ponuja priložnost, priti v stik s svetom, z resnični svetom, naposled se je zgodilo nekaj, kar je na mah presekalo dolgačasno vsakdanjost, a njena mati je ugasila luč in je legla spat!

Hestera je sedla in se zagledala v mesečino, ki je padala na tla, se počasi plazila dalje in začela plezati po steni. Kdo neki je je človek, ki stoji tam zunaj? Kakšno pomoč pričakuje? Kaj neki je zakrivil? Zakaj ga preganjajo? Hesteri se je zdelo, da nikdar več ne bo mirna, če zdaj ne razreši te uganke. Centimeter za centimetrom je odpirala odejo in se z neskončno previdnostjo splazila s postelje, vzela kresilni kamen in svečo ter šla s tem v najbolj oddaljeni kot sobe. Ko je sveča zagorela, je Hestera hušnila k oknu in dvignila luč — z napeto radovednostjo, kaj se bo zdaj zgodilo. Radovednost in pustolovska želja sta jo gnali, da je storila dejanje, ki mu ni mogla v naprej videti posledice. S to edino kretnjo je podrla svojega malega sveta.

Spodaj se je iz teme izluščila senca. Hesterina sumnja se je uresničila: bil je moški. Nepremično je obstal in čakal. Naposled se je zdelo, da ga je minila potrpežljivost. Sklonil se je, pobral nekaj s tal in vrgel kvišku. Pod okno, za katerim je stala Hestera, je priletela pest kamenja in zaropotala po napušču balkona pod oknom. Moški je znova stopil v senco ob vratih.

S pritaenim dihom je strmela Hestera v globino. Čez trenutek je lahko znova razpoznala obrise tujca. Sklonil je glavo vznak. Zdelo se je, da pošilja njegove oči neme zapovedi navzgor. Hestera je občutila, kako je hotel prisiliti njeno voljo, da bi ga ubogala. Neodločna je stala tam, na pol pripravljena pomagati mu, napol boječ se te neznane reči, ki jo je navdajala s strahom. Tema, ki jo je le tu pa tam razsvetljevala blede mesečina, se ji je zdela polna groženj. Svet, v katerem se je odigravalo resnično življenje, tisto življenje, ki si ga je Hestera tako želela, je moral biti poln groze, ki jo je Hestera le nejasno slutila. Gnalo jo je, da bi se spet splazila v posteljo, da bi potegnila odejo preko glave in se z vso močjo uprla mislim na tujca. Morda je imela mati prav, ko se je uprla ukazu tega neznanega človeka. Morda je bilo najpametnejše ugasiti luč in se izogniti pustolovščini, ki je ždela v temi. Že se je skoro pokorila temu nagibu, ko je opazila, da se je človek pod oknom nenadoma znova sklonil. V naslednjem trenutku so prileteli na okno kamenčki in z glasnim trkljanjem popadali na tla. Hestera je naglo ugasila svečo. Ozrla se je na posteljo, toda Ela ni ničesar slišala. Mirno je ležala, pogreznjena v trdno spanje.

Hestera se je borila s seboj. Naposled je zmagala želja, da bi spoznala okoliščine, ki so bile v zvezi s tajnimi pohodi njene matere. Kopnenje, da bi naposled prišla v dotik z vsem, od česar je bila zmerom tako oddaljena, jo je gnalo, da je odprla vrata in se korak za korakom splazila po strmih stopnicah navzdol. Spodaj je s skrajno opreznostjo tipala dalje, vsak trenutek pripravljena, da se bo ob kaj zadela ali s čim zaropotala ter prebudila hišo. Toda nič se ni zgodilo. Njena roka je drsela preko pohištva, ki ji je povedalo, kje je, ali je zašla, ali pa je še na pravi poti. Nazadnje je začutila med prsti kljuko kuhinjskih vrat. Pritisnila je nanjo in stopila čez prag. Objel jo je prijetno toplem zduhu.

Še enkrat jo je zagrabil strah. Ali naj se rajši ne vrne? Toda spomin na dvojce obupanih oči, ki se je v njih zrcalila želja, rešiti se, jo je gnal naprej. Segla je po zapahu na vratih, ki so držala na cesti, in ga je dvignila. Zdrznila se je, ko so vrata zaškripala. Mrzla sapa ji je dahnila v lica. Naslednji trenutek je omahnil čez prag moški, ki je bil skrit ob vratih. Izgubil je ravnotežje in je podrl Hesterino natla. Kakor hitro je stal znova na nogah, je siknil: »Mislil sem že, da te sploh ne bo... Naprej! Zapri! Pokaži mi luk-

njo, kamor se lahko skrijem!»

Hestera je vzdrgotala ob njegovem grozljivem »Hestera,« je zamrmrala. »Žal mi je...« a je plašno odvrnila.

Otroški glas, ki je bil tako malo podoben hripavemu Elinemu glasu, ga je prisilil, da je prisluhnil. »Vraga, kdo pa si?« je siknil.

»Hestera,« je zamrmrala. »Žal mi je...« a tu ne morete ostati. Matj noče vedeti za vas. Ni hotela prižgati luč...«

»Ne gre za to, kaj hoče ona!« je zagrabil. Dovolj gobezdanja! Ali lahko prižgeš luč, ne da bi spravila vso hišo po koncu?

Hestera se je dotipala do štedilnika, vtaknila je trsko v žerjavico in prižgala svečo. Spogledala sta se.

Njen prvi občutek je bilo globoko razočaranje. Pričakovala je, da bo zagledala moškega, vajenega pustolovčin, velikega, nenavadnega moškega, ki se ne boji nevarnosti, ki ima drzen obraz in ponosno postavo. S svojega okna ni bila opazila drugega kakor dvojce oči, katerih ostrí pogled se ni slabo ujemal s podobo, ki si jo je bila v svoji domišljiji ustvarila o junaku. Človek pa, ki je stal zdaj pred njo, se ni prav nič ujemal s to podobo, bil je majhne postave, slabo oblečen, smrdel je po svinjskem hlevu, v katerem se je moral pred kratkim skrivati, in o pogumu ni bilo sledu na njem. Nasprotno njegove oči so mu plašno begale naokrog, kakor da je v vsakem kotu slutil nasprotnika, ki se bo vrgel nanj. Tako je izgubila Hestera edino opravičilo za svoje dejanje. Če bi bil begunec krepko, lepo, romantično bitje, tedaj bi imela opravičilo za svoje postopanje, tega slabiča pa ni smela nikdar in nikoli pustiti v hišo! Zdelo se ji je nemogoče, da bi vezal tega priletnega moškega in njeno mater kakršenkoli razumljiv dogodek. Obšla jo je ena sama želja, spraviti tega človeka čim prej nazaj na cesto.

Tudi Tom Drudy se je vprašujoče ogledoval Hesterino. Videl je vitko dekle kodrastih, svetlih las, oblečeno v tenko spalno srajco, v kateri je drgetala, ali od mraza ali od razburjenja, tega ni mogel razločiti. Saj mu tudi ni bilo dosti mar. Zanj je pomenila le zvezo med njim in Elo, le most, preko katerega se mora rešiti.

»Kje je tvoja mati?« je vprašal odsekano. »Zgoraj,« je odvrnila. »Spi... ne ve, da sem šla dol. Mislim, da morate oditi.«

Tom se je zarežal, da je Hestera nehoti pomislila na satanovo podobo, ki jo je bila videla v eni izmed knjig gospodične Peckove. Vse, kar je zdaj doživljala, je bilo kakor v pravljici o satanu, ki pride po ubogega otroka, ko ga je iz radovednosti podražil, pa mu je prišel med kremplje, iz katerih ni osvoboditve.

»Pokliči mater!« ji je ukazal. »Ali pa me povedi k nji! Govoriti hočem z njo.«

»Saj ona ne ve, da ste tu... Huda bo name...« je ugovarjala Hestera.

»In če mi boš zdaj še dolgo kaj pripovedovala, potem bom jaz postal hud!« ji je odvrnil. Povedi me k nji in daj mi jesti, če imaš kaj!»

Hestera je napenjala možgane, kako bi spravila tujca iz hiše. Predstavljala si je, kako se bo oddahnila, kako bo brž zapahnila vrata in kako bo vsa srečna stekla po stopnicah na podstrežje. Hladna kamrica, ozka postelja, na kateri je njena mati mirno spala, se ji je zdela kakor nebesa, kjer si varen pred vsem hudim. Če bi se le mogla česar koli domisliti, da bi preliščila vsiljivca! Nekaj takega, kakor je napravil zviti Odisej s Ciklopi. A ničesar se ni mogla domisliti. Nití poštenega izgovora, s katerim bi pridobila na času. Naposled se ji je posvetilo.

»Če te lačni, morava ostati tu,« je dejala, »zgoraj nimamo ničesar. Vem, kam daje kuharica ostanke.«

»Sva tu varna?« je plaho vprašal. »Ali spi kdo tu blizu?«

»Ne.«

»Potem prinesi, kar boš našla.«

»Hestera je prinesla koštrunega mesa, iz kuhinjske omare je vzela skodelico mleka in kruha in postavila vse to pred Toma; odprla je miznico, da bi vzela iz nje pribor.

(Daliel)

ZA UGANKARJE?

Križanka

Vodoravno: 1. Vrh v Kamniških planinah. 9. Vrsta v narečju. 10. Samec neke domače živali. 11. Visoka karta. 12. Riba. 14. V morje štrleči dež obale. 15. Garant s slovensko besedo. 17. Domača oblika nekega moškega imena. 19. Sirovina za tkanine. 21. Staro orožje. 22. Pritok Save na Hrvaškem. 23. Moško ime, ki se zelo redko rabi.

Navpično: 1. Majhna skupina godcev. 2. Pridatek za solato. 3. Vrsta žita. 4. Kar po pravici imaš, je tvoja 5. Moško ime v obliki, kakršna je bolj v rabi med Srbohrvati. 6. Osebnostni zaimsek (narobe). 7. Planina v Srbiji, kjer je bila v prvi svetovni vojni velika bitka. 8. Pripomoček pri radijskem aparatu, da bolje slišiš. 13. Hud vihar s tujo besedo. 15. Na koncu stavka. 16. Združitev skupine ljudi, ki pa navadno ni pravo društvo. 18. Drevje, ki ima zelo trd les. 20. Zehako ime.

Rešitev ugank iz prejšnje številke. Križanka: vodoravno: 1. Cimperman, 9. emir, 10. Arno, 11. pest, 12. dvor, 13. cilj, 16. mana, 18. oko, 20. mandolina, 24. ira, 25. las; navpično: 1. cepec, 2. ime, 3. misel, 4. prt, 5. rad (dar), 6. mrvca, 7. ano (ona), 8. norma, 14. Isar, 15. jod, 16. mol, 17. nuna, 19. ko, 20. mi, 21. na, 22. il, 23. as. — **Dopolnjevalka:** kitara, Arnavt, akcept, reptil, globok, belica, Ursama, oplela, Zagreb; izrek se glasi: Krava pri gobcu molze. — **Posetnica:** Valentin Kopitar.

Dopolnjevalka

. o r . c 1.
. e k . e 2.
. r e . t 3.
. o r . n 4.
. a v . k 5.
. d i . t 6.
. a n . z 7.
. e n . a 8.
. l e . a 9.
. r o . a 10.
. a . . n 11.

Besede pomenijo: 1. človek brez pameti. 2. Kraj pri Mariboru. 3. Zapor s tujo besedo. 4. Mohamedansko sveto pismo. 5. Krik in vik z eno besedo v narečju. 6. Oblastvena objava. 7. Najnavadnejše moško ime med Slovenci. 8. Upokoženecv prejeme. 9. Ime vladarice velike države. 10. Drugi sklon starogrškega boga. 11. Židovski duhovnik. — Če prebereš novodobljene črke od besede do besede, dobiš znan ljudski pregovor.

Ženski vestnik

Lepoto lahko dosežeš

s preprosto operacijo

Umetna lepota, ki jo zna napraviti zdravnik z operacijo pri ljudeh, ki jih narava ni obdarovala z mikavno zunanostjo, že nekaj časa ni več dostopna samo bogatinom. Lepotne operacije spadajo v Franciji že med vsakdanjosti in privoščijo si jih lahko že tudi navadne delavke, in prav je tako, saj je siromašnejšim ljudem lepota bolj potrebna kakor bogatinom. Navaden delavec ali delavka sta lahko še tako spretna pri svojem poslu, toda če nista privlačne zunanosti, bosta le težavno našla priložnost, da te svoje sposobnosti tudi izrabita.

Lepotne operacije so plod prejšnje svetovne vojne. Takrat, ko je ranjenčev življenje pogosto viselo na lasu, je bilo še vedno boljše tvegati drzen poskus kakor pa ga prepustiti gotovi smrti. Takrat so zdravniki napravili prve lepote operacije v večjem slogu. Takrat se je odprla pot zdravniškemu popravljanju lepote, da ni danes nihče več prisiljen hoditi po svetu s krivim nosom, z grdo brado, z brazgotinami na obrazu, grdo oblikovanimi ustni ali štrlečimi ušesi. Pogosto za-

došča že preprosta operacija, kakor na primer odstranitev bezgavk ali pa operacija v ustni votlini, da dobi obraz čisto drugačen izraz.

Med najpogostejše operacije, ki jih francoski lepotni zdravniki vrše pri delavcih in delavkah, spadajo tele: večanje ali manjšanje nosnice, preoblikovanje brade in nosu, uravnavanje ušes, preoblikovanje ust in oči, nižanje ličnih kosti, dviganje obrvi. Dostikrat pomeni takale nedolžna operacija prizadetemu srečo, kakršne se ni nikoli nadejal.

Zdajšnja vojna, ko vrše zdravniki najčudovitejše operacije, bo pomenila še nadaljnji napredek na tem področju.

Nekaj nasvetov za odpravo madežev

Kolomazne, smolne in masne madeže čistimo z zmesjo salmijaka, špirita in soli. Nazadnje oplaknemo madež z vodo.

Rastlinske madeže odstranimo, če jih peremo s toplim špiritom ali salmijakom.

Črnilne madeže posuj s soljo in poskropi s citronovim sokom, potem splakni v mleku. To ponavljaj tako dolgo, da madež izgine. Nato splakni z mrzlo vodo.

Iz blaga odpravimo madež od voska takole: Na blago denemo debel pivnik in likamo čez pivnik z vročim likalnikom, da pivnik vpije ves vosek.

Kavne madeže odstranimo z mešanico jajčnega rumenjaka in glicerina. Ko se to posuši, skrtajmo in obleka je čista. Iz svilene blaga pa odstranimo kavne madeže, če jih peremo z zmesjo štirih delov glicerina, štirih delov vode in enega dela salmijaka.

Krvave madeže suhe namili, namoči in peri kakor drugo blago.

Za kuhinjo

Ribi rižoto. Deni v kozo malo kakršnekoli masčobe (tudi olje). Ko se masčoba razpusti, vrzi vanjo na drobno zrezane čebule; ko ta zarumeni, pridaš na rezine zrezano prekajeno ribo, ki se kupi v vsaki specerijski trgovini, in čisto malo časa praži, dodaš očiščen riž, premešaš, zaliješ z vročo vodo in naposled dodaš še žličko paradižnikove mezge. Ker je riba dovolj slana, ne smeš soliti. Kozo pokrij in pusti slabo polovico ure enakomerno vreti. Daj z nastrganim parmezanskim sirom na mizo.

Makaroni s fižolom. Pol kilograma prejšnji večer namočenega fižola na lahnem ognju počasi skuhaš do mehkega. V posebni kozici pražiš na olju zelo na drobno sesekljano čebulo, zeleno in

V deževnem jesenskem večeru, ko se je od mokrih mestnih ulic odbijal blesk električnih žarčic, sta se bližala obali moški in ženska. Pod razpetim dežnikom sta bila stisnjena v en sam zibajoč, opotekajoč se kip.

»Tukaj!« je izpregovorila ona šepetaje in drgetaje po vsem životu, se odtrgala od njega in se oprijela za železno ograjo, pod katero so šumeli valovi.

»Ah, ne!« je kliknil on, jo naglo prijel za lakot in privil nazaj pod dežnik. »Ali ne vidiš, da so tukaj ljudje? Zapazili bi naju in bi začeli kričati...«

»Kje torej misliš?« je vprašala ona s šklepetajočimi zobmi.

»Dalje, samo dalje, le tukaj ne!« je odgovoril on hlastno in jo potegnil za seboj. »Na takem mestu, kjer ne bo nikogar... Tiho, brez sledu bova izginila...«

»O!« se ji je izvil iz prsi. »Izginila bova, da, izginila za zmerom...«

Opotekala se je: »Ne veš, kako mi je hudo, tako neizmerno hudo...«

»Ti se bojiš?« je siknil on vrtaje vanjo z globokim, kakor blaznim pogledom. »Ko sva vendar vse natančno premislila in prišla do zaključka, da ni drugega izhoda...«

Sklonila je pred njim glavo kakor grešnica.

»Ne, ne, Albert, saj grem, kamor hočeš...«

»Prostovoljno?«

»Prostovoljno!«

»A zakaj trepeš, duša?« jo je objel. »Poglej, kako sem jaz ravnodušen, kako miren, kakor da

grem na svatbo!... Vprašajva se: ali sva kriva midva? Tisti so krivi, ki nama ne dajo živeti! Ali ni boljše, da končava hitro, kakor pa da še dalje živiva to bedno življenje... da bi se ustvarila eksistenco. Saj sva vse poskusila, a zaman. Krivda ni najina!«

Počasi sta stopala po obali dalje. Megla, gosta in težka, viseča nad reko, se je razvlekla nad polovico mesta in obvisela nad njim grozeče kakor pošastna perot.

»Ti!« je izpregovorila spet ona.

»Kaj?«

»Pa bi še enkrat poskusila, Albert!«

»Kaj poskusila?« je vzklikel on. »Poskusila še enkrat živeti? Poskusila še enkrat trkati od vrat do vrat, kakor da nimava pravice do življenja? Samo slabši se boré za obstanek, ker ne poznajo ponosa in ker...« boje smrti. Midva pa bodiva junaka!«

Oklenila se ga je z rokami.

»A morda nama bo zdaj sreča vendarle mila! Dobiš delo ti, dobim ga jaz in vse bo spet dobro...«

Oči so se ji orosile.

»Pusti me še živeti!«

Izvil se je iz njenega objema trd, neomahljiv.

»Zbogom! Pojdi torej nazaj v mesto in zakoplji se živa v grob, a jaz pojdem sam kamor sva se namenila oboje.«

Odhitel je po obali sam, utonil v dež in meglo. Nagli koraki so zadrobili za njim.

»Počakaj, Albert!«

Začuden se je ozrl.

»Ti si? Zakaj se ne vrneš v mesto?«

»S teboj hočem, s teboj, moj dragi!« je dvignila k njemu tresoče se roke in se ga ovila. A njene oči so govorile: »Odpusti mi mojo omahljivost... Saj bi ne mogla živeti brez tebe...«

Objel jo je.

»Torej pojdiva!«

Na razpeti dežnik so kapljale deževne kaplje le še poredko. Črne megle, razpotegnjene nad reko, so se nižale. Njima, po obali omahujočima, v meglo in vlago potopljenima, so se oči mračile s skrivnostnimi sanjami in zdelo se jima je, kakor da ne stopata več po zemlji, marveč da se sprehajata objeta za večno neke globoko, globoko pod vsem tem, kar se imenuje svet, življenje.

»Ah!« se je naslonila ona spet na ograjo. »Tako trudna sem... ne morem več dalje... Ali se ti ne zdi tukaj pripravno mesto za najino namero? Sama sva... Napraviva hitro, kar misliva!«

Dotaknil se je njene lakti in odskočil. Ledeno-mrzla je bila njena roka kakor roka mrtveca...

»Kaj ti je? Vsa se treseš...«

»Ne veš, Albert, bojim se in veselim...«

Oči so ji žarele v čudnem žaru...

»Smrt vidim, kako stopa proti meni s koso na rami in se mi... smehlja... Ah, Albert!«

Nagnila se je preko ograje.

»Ne tukaj, ne tukaj!« se je prestrašil on in jo prestregel z obema rokama. »Ali ne vidiš, da še zmerom nisva sama?...«

Gruča pijanih ljudi se je opotekala iz bližnje gostilne na ulico; pesem, hripava, zategla, se je zajedla v meglo.

»To je strašno!« je zaječala ona zakrivaje si z dlanmi oči. »Navsezadnje še umreti ne bova mogla... Povsod ti ljudje!«

»Tam zadaj ne bo nikogar!« je rekel on prepričevalno in iztegnil roko v smer od koder je bilo razločevati iz megle obrise dreves. »Tam doli saj veš... Tudi nobene ograje ni tam... Samo zdrkniti bo treba navzdol... in izginila bova, kakor bi se strknila dvoje kamenčkov z brega...«

Potegnil jo je za seboj. Sledila mu je pokorno. Pesem pijancev se je zgubljala v daljavi. Okrog njiju je pošumeval samo veter.

»Zdaj!« je obstala ona prav tik reke, ko je začnelo pred njima drevje. Stegnila je proti njemu roke: »Skloni se k meni, da te še enkrat poljubim!«

peteršilj. Ko je vse dobro prepraženo, dodaš še zvrhano žlico paradižnikove mezge in naposled denes na to praženje fižol, ki ga zaliješ s fižolovo vodo in dušiš pokritega še kakih 10 minut. Posebej skuhaš približno pol kilograma makaronov, ji dodaš fižolu in pustiš, da vse skupaj še enkrat prevre.

Kmečka juha. Nekaj korenja, repe, kolerabe, zelene in eno ohrovtovo glavico zrežeš na drobne rezance in pražiš z drobno sesekljano čebulo vred na kakršnikoli maščobi. Vse to zaliješ z vodo, v kateri si kuhala kako zelenjavo. Pozneje pridenes na koščke zrezan krompir (četrt kilograma) in kuhaš do mehkega. Juho zagostiš z dvema rezinama črnega kruha, ki ga namočiš v vreli vodi in raztepenega doliješ juhi, da se pokuha. Juho osoliš, popopraš in odšaviš z nekaj lističi majarone in sesekljanim peteršiljem.

Buče lahko primešaš testu za kruh. V potrebi je človek iznajdljiv, zato so tudi odkrili, da se lahko bučno meso porabi v zvezi z enotno moko za kruh. Vzameš lahko po teži vsakega približno pol. Očiščeno in olupljeno bučno meso brez pešk nastregaj in skuhaš le na toliko količini vode, kolikor je nujno potrebno. Kuhane buče odcedi in pretlači skozi sito. Iz pretlačenih buč, enotne moke, kvasa, (razmočenega v prav majhni količini oslajene vode) in soli zmesi testo. Vode ne smeš dodati. Če ti je testo preveč tekoče, dodaš še moko. To mešano testo pustiš vzhajati kakor navadno testo za kruh. Če ti ta kruh ne prija, dodaš manj buč. V takem primeru je potrebno priliti pač toliko vode, da lahko zmešaš testo.

Okisan krompir. Skuhaj šest olupljenih krompirjev v slani vodi in vodo odcedi v čisto posodo. Nato zmečkaj krompir z lesenim tolkačem, odcedi vodo prilij nazaj in zabeli z mastjo, v kateri si precvrila žlico sesekljane čebule in malo moke. Dobro zmešaj. Ko zavre, prilij še malo kisa in jed je gotova.

Karfijola s parmezanskim sirom. Razcepi karfiolo na posamezne cvete in skuhaš v slani vodi. Skuhano odcedi, deni v skledo, potresi s parmezanskim sirom in malo zabeli s sirovim maslom.

Gobji prašek je odlični dodatek k juhi. Gobe za prašek je potrebno posebno natančno očistiti. Nato jih zrežeš v ploščice in posušiš, da hrustajo, ker jih sicer ne moreš zmleti. Zmleti jih na kavnem mlinčku, ki ga očistiš tako, da nima duha po kavi. Gobji prašek je posebno odličen, če si zmlela razne vrste užitnih gob. Dodajaš ga omakam in juham. Če napraviš kakšno juho, ki je bolj praznega okusa, jo zelo izboljšaš, če ji dodaš gobjega praška. Če dodaš juhi za štiri osebe žlico prahu, je dovolj, a že manjša količina izboljša okus. Gobji prašek se morda kuhati z juho vred.

»Dušica!« jo je stisnil k sebi ljubeče in jo dolgo držal objeto. »Kako si mrzla... Ograj se še nekoliko ob meni, sirota!«

Zašumeli so koraki. Mlad zaljubljeni par se je objel in veselo čebijajoč bližal obali.

»Slišiš?« se je zgrznil on in se ji izvil iz objema. »Spet ljudje... Treba je, da greva še dalje, dalje...«

»Ne vidita naju...« je menila ona in se ozrla proti prihajajočima. »V temi stojiva in drevje naju zakriva... Sicer pa sta onadva preveč zaverovana v svoj pogovor...«

»Zaljubljenca...« je odšepetal on. »Še to vreme ju ni zadržalo, da bi ne šla ven...«

»Tadva ne mislita na smrt...« je zavzdihnila ona. »Vidim, da ničesar ne pogrešata, brez skrbi živita, zato se ljubita...«

»Pojdiva, ne glejva!« se je obrnil on.

»Kam?«

»Dalje, odtod... Tu ni varno...«

»Počakajva nekoliko! Onadva se bosta kmalu oddaljila...«

Spet so zašumeli koraki. Nova zaljubljena dvojica, z glavama nagnjena drug do drugega, se je tiho prepevaje gugala proti nabrežju.

»No, vidiš!« je vzkliznil on razdraženo. »Tu ne bova imela nikoli miru... Morava proč...«

»A kam? Obrežja je tu konec...«

Nič ni premišljal, naglo je rekel, kakor da je že zdavnaj računal tudi s tem.

»V park!«

In se je zagonetno zasmeljal.

»Kaj praviš?« je obstrmela ona.

»V park!« je ponovil on smeje se in se nagnil k njej. »Saj ni samo voda, tudi na drug način lahko izgineva... Pripravil sem vse potrebno... V parku bova imela mir... Zaljubljeni bodo odšli in ostala bova sama... čisto sama...«

»O, ti!« je zahtela od njem. »Ali ne veš, da bi v ta park praj za prav ne smela več stopiti?... Tu sem hodijo ljudje, ki mislijo na življenje. A midva misliva na smrt...«

»Stopiva torej po slovo...« se je še zmerom smehljaj njegov obraz. »Posloviva se od življenja in vseh lepih spominov, za katere se morava zahvaliti temu parku...«

Zatlačen z megle je bil park. Z že napol golega vejčja dreves je otrsaval veter deževne kaplje,

Naravnost odlično napravi gobji prašek meseno juho iz bolj slabega mesa.

Mlade siveke so vložene prav dobre. Lepo očiščene mlade siveke, ki jim s klobukov slečeš kožico, deni v vrelo slano vodo in kuhaš nekaj minut. Nato jih vzemi iz vode in pusti oteči. Nato pusti zavreti vinski kis z dišavami (lorberjev list, cel poper in malo muškatacne cveta) in naj gobe še enkrat zavrejo v kisu in se malo časa kuhajo. Ko se vse ohladi, deni gobe s kisom vred v kozarce in zaveži s pergamentnim papirjem ali celofanom. Siveke rade rasejo tudi v novembru, če je le količnik ustrezeno vreme, zato si jih lahko še vsaka gospodinja vloži v kozarce.

Koristni nasveti

Jedlna soda za boljšo prebavo gob. Če se komu zdijo gobe težko prebavljive, naj doda gobjim jedem pri kuhanju malo jedilne sode. Za pol kilograma presnih gob zadošča noževa konica jedilne sode. Gobe so tudi lažje prebavljive, če jih ne kuhaš predolgo časa.

Po kisu dišeče sode očistiš najhitreje, če jih popariš in izmiješ z razjedljivim lugom, in sicer daš na 11 litrov vode en kilogram jedkega natrona. Zatem jih popariš z vrelo vodo, oplakneš s čisto vodo in požveplaš.

Barvasto perilo ne izgubi tako hitro barve, če dodaste vodi, v kateri ga izplakujete, nekaj kapljic kisa.

NEKAJ ZA MLADINO

Star! ljudje so spet dobili veljavo

Ljudska pripovedka

V deveti deželi je vladal mlad kralj, ki je imel same mlade svetovalce. Vsi ti mladi ljudje so mrzili stare ljudi. Za malo se jim je zdelo, če je kdo izmed starih posegal v njihovo lahkomišelnost. Zato je nekega dne izdal kralj pod vplivom mladih svetovalcev naredbo, naj se vsi stari ljudje pomorijo, češ, da deveti deželi nič ne koristijo, ker samo jedo.

Brez odlašanja se je ukaz izvršil. Le redki stari ljudje so se lahko skrili ali pa so pobegnili v druge dežele. Tako so se tudi v neki vasi trije sinovi usmilili svojega očeta, s katerim so lepo vzajemno živeli. Skrili so ga pod hišni pod.

Ker pa mladi ljudje niso kaj prida delali, saj delati niso posebno znali, je začela groziti lakota. Čez jesen in zimo je pošlo vse. Ko je prišla po-

da so zašumela na odpadlem listju na tleh.

»Glej, tu... najina klopica!« je pokazala ona in sedla sta na mokro klop. »Tu sva se pred letom dni spoznala...«

Nagnila je glavo in vse telo ji je vzdrhtelo v joku.

»Takrat sva se verovala v življenje...« je gladi on z dlanjo njene lase. »Še pomniš, kako lepo sva si slikala tedaj bodočnost, kako sva sanjala?«

»Da se poročiva...«

»Da si dava zgraditi navsezadnje tam v predmestju še hišico, kjer bi živela na stara leta ob svojih prihrankih... A zdaj...«

»Ne spominjaj me več!« je jokaje klonila glavo na njegove prsi.

Pridržal je njeno glavo v svojih rokah in ji pogledal naravnost v oči.

»Ali si pripravljena?«

»Pripravljena...«

»Nikogar ni več v parku...« je prisluhnil on. Naglo je segel v žep, izvlekel iz njega drobno stekleničico z motno tekočino in jo nesel k ustom.

»Ne,« je zaklicala ona. »Ne! Počakaj še malo!« Omahnila sta drug drugemu v naročje.

V tistem trenutku je prikorakal po parku mlad par, ves razigran in smejoč se v črno meglo. Obupani par jima je prisluhnil. Mlada razigranca sta govorila o težavah prav tako razigrano kakor o sončnih straneh življenja. »Samo strahopetnež in slabši si ne zna pomagati iz težav...« je menila neznana mladenka.

Objeta obupanca sta se razklenila in skoro istočasno komaj slišno zašepetala »Strahopetnost, ne junaštvo...«

Tiho je vstal Albert in za njim ona. Mračna sta se obrnila proti mestu. Iz daljave se je kakor iz dežele sanj slišal vesel smeh onih zaljubljenec, poln vedrine in sonca kljub hladnemu, neprijetnemu večeru.

Nič več nista govorila o samomoru. Počasi je Alberta minilo mračno razpoloženje in ko sta prišla do goreče občestne svetilke, ji je pogledal v oči in ona je videla v njem spet tiste sanje, ki sta jih sanjala nekoč.

»Živela bova,« je rekla tiho in ga objela.

Objeta trdno, kakor da naj bi ta objem trajal za večno, sta prispela v mesto.

I. E.

mlad in z njo setev, ni nihče imel kaj sejati.

Tudi trem usmiljenim sinovom je vsega zmanjkalo. Vprašali so očeta, kaj naj vsejejo, ker ni semena. Oče jim je dejal, naj razkrijejo s slamo pokriti skedenj ter naj to slamo v kateri so še redka zrna mlatijo. Kar da bodo namlatili, tisto naj vsejejo. Res so tako storili in zrastle je takoj lepo žito, da že dolgo niso imeli takega.

Vsi so se čudili lepemu žitu in hkratu godrnjali, češ: »Ti pa niso dali žita za prehrano ljudstvu.« Razjarjeni ljudje bi bili najrajši pobili delovne brate. Kralj jih je dal poklicati predse in jih je vprašal, zakaj niso oddali žita. Povedali so mu, da so očeta skrili in kaj je oče naročil. Sad očetovega sveta da je zdajšnje lepo žito.

Silno se je razveselil kralj in dejal: »Če bi bil jaz imel take svetovalce, kakor je vaš oče, bi ne bila moja dežela danes tako obubožana. Odslej bo vaš oče moj prvi svetovalec.«

Bratje so morali svojega očeta takoj privedi na dvor, kjer je prevzel posle prvega svetovalca. Kmalu so se pokazale blagodejne posledice tega imenovanja. Lakota je kmalu ponehala. Od tistega časa pravijo, uživajo stari ljudje povsod po svetu spoštovanje.

Kako dandanes živijo Indijanci

V Ameriki živita dve vrsti Indijancev: zanikar ni siromaki iz rezervacij (krajev v Severni Ameriki, določenih za Indijance), ki se ne zanimajo za kulturo belokožcev, in taki, ki so pred vsemi Američani in šele potem rdečkožci. Najprej so belokožci vzeli rdečkožcem Ameriko in so vsi tisto dobo, ko so jo osvajali, Indijance sovražili. Zdaj je vse sovražstvo izginilo in vlada je ustanovila celo poseben oddelek, ki skrbi za Indijance.

Napačna je domneva, da rdečkožci izumirajo. Po štetju iz leta 1934. živi v Ameriki brez Aljask 234.792 Indijancev, in sicer 119.724 moških in 115.068 žensk. Izmed teh je polovica čistokrvnih Indijancev, drugi so pa mešanci. Zanimivo je, da se je število Indijancev vse do leta 1885. krčilo, od tega leta dalje pa spet počasi narašča. Indijancev je dandanes toliko, kolikor jih je bilo leta 1850. Njih število narašča zato, ker so jih po letu 1880. prenehali iztrebljati in ker so kesneje rezervacije zajezile slabe učinke ameriške prosvetljenosti, od katere so si Indijanci izbrali zlasti alkohol in sifilido. Zdaj po rezervacijah sicer močlo razsaja jetika, vendar so oblastveni ukrepi in njenih zdravnikov že precej izboljšali razmerje med rojstvi in umrljivostjo, tako da se Indijanci spet množe.

Indijanska mladina hodi v ameriške šole, zlasti pa v tiste, ki jih je odprla ameriška vlada po rezervacijah, in dobi takoj, ko dovrši šolo, v rezervacijah državno službo, saj je izobraženih Indijancev še zmerom premalo.

Po narečju ločimo v Ameriki 49 raznih plemen. Tudi na zunanje se Indijanci med seboj zelo razločujejo. So rodovi majhnih postav in rodovi z velikimi postavami, nekateri imajo rdečkasto, drugi pa črnkasto kožo. Edini skupni znak, po katerem se razločujejo skoro vsi rodovi od belokožcev, so njih črni lasje in posebna oblika glave.

Največ Indijancev živi v Novi Mehiki in v Arizoni. V vsej Ameriki imajo 123 rezervacij.

Rodovi dobivajo vladno podporo in razne samoupravne pravice prav zato, da se odločijo od belokožcev.

Ameriška prosvetljenost učinkuje na Indijance prav tako kakor na priseljence. Zaradi trgovinskih stikov v prejšnjih stoletjih so se naučili indijanski rodovi od belokožcev boljšega načina življenja. Vzajemni stiki so vplivali tudi sicer na njih življenje. Naučili so se uporabljati orožje, obleko, stroje in druge take reči. Zelo se je med njimi razširilo pijančevanje. Ženitve belokožcev z Indijankami so vplivale, da so se razširile tudi kulturne pridobitve. Indijanski voditelji so poskušali naučiti svoje rodove po rezervacijah živeti tako, kakor žive belokožci. Večina teh poizkusov pa ni uspela, zlasti zato ne, ker bi moral rdečkožec opustiti lov in bi moral delati na polju. Šole so mnogo storile, da so Indijanci napredovali. Tako opazimo dandanes po rezervacijah marsikje moderne stavbe, avtomobile, radio in druge sodobne pridobitve.

Indijanci imajo zdaj največ koristi od tujkega prometa. Po železniških postajah prodajajo svoje domače izdelke, med katerimi je pa seveda največ ponarejenega blaga, izdelanega v tvornicah. Čeprav oblečejo Indijanci svojo pestro bojno opravo samo ob slovesnih prilikah, so vendar takoj pripravljeni obleči svojo nošo, če hočejo tujci. Tudi slikati se dajo v njej, seveda samo za plačilo. Indijanski plesi so še zmerom zanimivost, ki jo kažejo rdečkožci tujcem za denar.

Protiletalska obramba na krovu italijanskih MAS, ki vršijo stražno službo po Sredozemskem morju

GOSPODARSTVO

Sadno drevje očistite še pred mrazom

Sadno drevje je treba še pred nastopom mraza od jeseni do pomladi, vendar ima sadjar za to delo največ časa prav jeseni. Odstraniti je treba temeljito očistiti. To delo se sicer lahko opravi v vse suhe, pregoste, vse preveč viseče, zlomljene in rakaste veje. Drevje naj se očisti tudi vodnih pogankov in koreninskih izrastkov.

Pri obrezovanju sadnega drevja ne smeš puščati streljev, ker začno ti trohniti in trohnoba prehaja tudi na deblo. Zato je videti po starih sadovnjakih toliko votlih starih dreves. Veje se obrezujejo tik debela ob vejnem obročku. Debelejše veje se žagajo na dveh mestih tako da se veja najprej izpodžaga spodaj in potem šele zgoraj da se ne začesne. Večje rane je treba obrezovati z vrtnim nožem in zamazati s cepilno smolo ali arborinom. Manjše rane se pa kmalu zacelijo in jih ni treba zamazati. Velike luknje na deblih starih dreves naj se gladko z nožem obrežejo in s cementom zadelaajo. Zelo velike luknje je dobro napolniti s kamenjem in s cementom zaliti. Skorja, ki se lupi na debelu starih dreves naj se odstrani s strgalom. Odstopajoča skorja je skrivališče raznih škodljivcev. Seveda se pri tem delu mlada zelena koža ne sme poškodovati.

Pred mahom in lišajem se zavarujejo debela z apnenim beležem. S tem se pokonča tudi mnogo

mrčesa ohrani se zdrava skorja in se obvaruje pred zimskimi sončnimi žarki, ki so drevju večkrat zelo škodljivi. Sončna toplota oživi namreč drevesni sok, ki pa potem v hladni noči zmrzne, kar drevju gotovo ne koristi.

Apneni belež se pripravi iz zmesi ugašenega apna, nekoliko živalske krvi, llovce in kravjaka. Ako se pa beležu prida še nekoliko arborina, se obvaruje drevo tudi pred zajci. Drevje se pobeli še pred zimskim mrazom, da se more belež na debelu dobro posušiti. Ovijanje debel s slamo ni priporočljivo, ker je slama zavetišče mrčesa in daje drevju preveč toplote in prehitro oživi drevesni sok.

V pozni jeseni ali pozimi se sadnemu drevju gnoji s trdimi gnojili (hlevski gnoj in kompost). Z gnojilco ali stranskičnim gnojem, ki deluje zelo hitro, se gnoji šele v zgodnji pomladi. Zgodaj jeseni gnojiti s trdimi gnojili tudi ni priporočljivo, ker bi se drevesa prepozno začela pripravljati za zimo in bi lahko pozebla. Kadar se gnoji sadnemu drevju s hlevskim gnojem ali kompostom, je treba skopati pod drevesno krono 25 do 30 cm globoke in pol metra široke jarke, ki jih napolnimo z gnojem, pomešanim z zemljo, in jih nato pokrijemo s prstjo.

Gobja rast še ni ponehala

Gobe so v naših krajih znaten vir dohodkov za male ljudi. Posebno v dobrih gobjih letih zaslužijo siromašnejši sloji lepe zneske. Takšno leto je bilo tudi letos, a gobja sezona se kljub že poznemu času še ni končala. Razmerno toplo vreme še zmerom dopušča rast mnogih gob. Seveda pa se vreme lahko vsak čas sprevrže. O letošnji gobji sezoni je objavil naš prvi gobarski strokovnjak Ante Beg v listih zanimiv članek, iz katerega povzemamo:

Menda se nikoli ni bilo v Ljubljani tolikšnega zanimanja za gobe kakor letos, ko se vsako skuša, kolikor le more, oskrbeti za zimo. Ob večni poti, na Golovcu in drugod kar mrgoli gobarjev, ki nabirajo, uživajo, vlagajo, sušijo in prodajajo tudi take gobe, ki so jih druga leta prezirali; tako: kravjača (boletus bovinus), ki jo nekateri napačno imenujejo kravjek, kar pomeni kravji odpad, nadalje pesnati goban ali peščenka (boletus variegatus). Obe vrsti sta sicer v mladosti užiti, toda manjvredni. Mlade kravjače so najboljše, če jih olupimo in presne pripravimo za jed. Pri kuhanju ali praženju delajo sluznate pene in izgube sladki okus.

Do splošne veljave so prišli letos cigani ali slarnarji (pholiota caperata, rozites caperata), ki še vedno rasejo in jih prinašajo na trg pod napačnim

imenom šampinjonov, a pri šampinjonih (psalliota) so lističi v mladosti vedno rožnate, odnosno mesnate, na starost pa čokoladne barve. Cigan ima zmerom rumenkaste lističe, po vrednosti pa ne zaostaja dosti za šampinjon. Paziti pa je treba na strupeno entoloma lividum (slovenskega imena še nima), ki je posebno v mladosti na površni pogled podobna ciganu. Cigan je po klobuku belkasto orosen kakor s slano pokrit (od tod drugo ime), na kocenu pa ima kožnat obroček (manšeto).

Letos so prišle prvič do splošne veljave tudi zlahtne sirovke ali brinjevke (lactarius deliciosus), ki so jih doslej poznali le redki gobarji, pač pa med nami živeli čehi in Rusi. Ta goba zasluži vso pozornost, saj je res delikatesa, posebno če je v kis vložena. Dobra je za samo tista, ki izceja oranžnorumeni sok, medtem ko je sovrstnica z belim mlekom (lactarius torminosus) neužitna, neprekuhana pa je lahko celo škodljiva.

Zdaj se še posamezno zmerom dobijo zapoznele vrste poletnih in ranjehesenskih gob, na primer: cevasti (boletus) in luknjičasti gobani (polyporus) in golobice (russula). Cevastih gobanov, kamor spada tudi naš zlahtni goban (globanja ali jur), je 55 vrst, luknjičastih pa okrog 1000. Golobice je okrog 80 vrst. Največje in najboljše rasto

od julija do oktobra. Zdaj so že redke zlahtne golobice, na primer zelenkasta golobica (russula virescens), modrikasta golobica (russula cyanoxantha), usnjata golobica z usnjatorumenimi lističi (russula alutacea). Zdaj rastejo golobice niso posebne okusne, nepoparjene ali neprekuhane so lahko tudi škodljive, tako zlasti žareča ali žgoča golobica (russula drimea), ki je strupena, nadalje črešnjeva golobica (russula lepida), ki je užitna le v kis vložena. Nobena golobica pa ni nevarna, če se popari ali prekuha in voda odlife. Kdor zanesljivo pozna skupino golobic, se prepriča o užitnosti, če prežveči košček presne gobe. Če je sladkega okusa, je goba dobra, ker strupene in neužitne pečejo in grenijo. Takšna preskušnja je pa odločilna le pri skupini golobic.

Najnevarnejša strupenjača med gobami so strupeni kukmaki (amanita phalloides verna, citrina, viridis). Dobe se še zdaj v vseh treh barvah: beli, rumenkasti in zelenkasti, dasi le bolj redko. Navadno imajo krpice po klobuku, a ne vedno. Kocen v zemlji je hruškato debel v hrpavi kožnati lupini. To smrtno strupenjačo bi moral dobro poznati vsak iskalec gob.

Zdaj se začne doba poznojesenskih gob, v prvi vrsti kolobarnice (tricholoma), ježevke (hydnum) in štorovke (armillaria, pholiota, hypholoma). Ako bo izredno lepa jesen trajala še dalje, bo mogoče gobariti še ves november. Pred kakimi desetimi leti, ko je bila jesen podobno ugodna, je pisec teh vrstic našel še 5. decembra v gozdu nad Podutikom dva jedra in zdrava zlahtna gobana.

Vseh kolobarnic je okrog 80 vrst. Najbolj znana pri nas je črnosiva kolobarnica ali mraznica (tricholoma portentosum), ki ji v Ljubljani splošno pravijo sivka. Ta dobra goba ima več podobnih vrstnic, ki še nimajo imena, a so nekatere neužitne ali celo strupene. Torej pozor, začetniki! V tem pogledu si tuji goboslovci niso edini. Tako je v nemškem glasilu za goboznanstvo pred leti pisal znanstvenik, da je pri nas dokaj znani čebular (tricholoma colossus) strupen. Res je le, da je ta največja in najtrdnjša kolobarnica bolj težko prebavljiva, zato za večerjo v večji množini ni priporočljiva, sicer pa je okusna in pripravna za vlaganje v kis. Sivki je podobna miška (tricholoma terreum), ki je bledosiva in ni tako okusna. Precej znane so pri nas še klopčasta kolobarnica (tricholoma conglabatum), zelenkasta kolobarnica (tricholoma equestre), medena kolobarnica (tricholoma russula) in pomladna jurjevka (tricholoma gambosum) in njena manjša sovrstnica mala jurjevka (tricholoma graveolens). Vse te vrste kolobarnic so dobre. Zelenkasti je nekoliko podobna žveplena kolobarnica (tricholoma sulphureum), ki ni užitna. Pri nas malo znana je vijolična kolobarnica (tricholoma irinum), ki je v zunanjem svetu že nad sto let znana dobra goba, ki rase v polkrogih in tudi v krogih po pokosenih travnikih kraj gozdov, navadno množinsko. Sicer pa naj vsakdo pobira le tiste kolobarnice, ki jih zanesljivo pozna.

Izmed štorovk je pri nas najbolj znana sivornomena štorovka (armillaria mellea) in neužitna žveplenjača ali žvepljavka (hypholoma fasciculare). Razen teh pa sta še dobri navadna štorovka (pholiota mutabilis) in zimška štorovka (collybia velutipes).

Ježevki poznajo pri nas dve: rumeno ježevko (hydnum repandum) in rjavo ježevko ali sino (hydnum imbricatum). Zadnji je nekoliko podobna žolčasti ježek (phaeodon amarensens), ki ni užiten. Ta je bolj rdečkaste barve in ima drobne luskinke.

Užitne gobe so tudi polčevke (limacium) in polžarji (gompidium). Med polčevkami so posebno znane bela in rumenolisasta, med polžarji pa veliki polžar (gompidium glutinosus), bakrenordeči polžar (gompidium viscidus) in rožnati polžar (gompidium roseus). Vsi trije so dobri, le temeljito jih je treba osnažiti.

Za Rožnikom se dobi okusni cesarski ljakar (clitocybe imperialis), ki je v mladosti precej podobna čebularju, ima debel kocen in drobnoglavico.

K temu Begovemu članku bi pripomnili, da so ljubljanski gobarji nabirali letos v večji meri tudi sivo mušnico ali bisernico (amanita pustulata, tudi amanita rubescens), katere so se gobarji včasih že oddaleč bali zaradi podobnosti z rdečo mušnico (amanita muscaria). Večje pozornosti je bila letos deležna tudi slivarica ali mokařica (rastlinslovec) imajo zanjo tri latinska imena: paxillus prunulus, clitopilus prunulus in rhodosporus prunulus). Na prvi mah nekoliko lisčasti podobna bela goba diši po sveži mokri. Pod Rožnikom se posamezne mokařice še zmerom dobe. Prav tako bisernice.

Če bo vreme nadalje tako ugodno, bodo gobarji še dalje lahko nabirali razne gobe, posebno sivke, ki rasejo do decembra. Čas je tak, da se je treba posluževati teh gozdnih plodov, ki sicer segnjejo brez koristi. Kdor zase več ne potrebuje gob, ker ima že zadostno zalogo, naj jih nabira za prodajo. Proda jih lahko presne ali suhe. Cene so ugodne.

DOMAČE NOVICE

*** Visoki komisar za najubožnejše Ljubljance.** Na praznik 20-letnice pohoda na Rim je Visoki komisar Ekselencija Emilio Grazioli obiskal mestno zastavljalnico na Poljanski cesti v Ljubljani in si z velikim zanimanjem ogledal poslovanje mestne zastavljalnice. S priznanimi besedami je pohvalil vodjo zastavljalnice in vse uslužbenstvo, hkratu pa dal smernice za nadaljnji napredek tega važnega socialnega zavoda. Naposled je Ekselencija Grazioli v poveljevanje praznika 20-letnice pohoda na Rim velokodušno dal na razpolago 50.000 ltr za rešitev predmetov, ki so jih morali zastaviti najubožnejši in jih zdaj potrebujejo za zimo. Predvsem naj bodo te dobrote deležne družine z velikim številom otrok. Ljubljanski občinski odbor Pokrajinske podporne ustanove bo sporazumno z mestno upravo izvedel to človekoljubno delo. Župan in podžupan sta Visokemu komisarju Ekselenciji Grazioliju za plemenito darilo izrekla najtopljšo zahvalo mesta Ljubljane ter zagotovila vneto sodelovanje pri prizadevanjih za manj premožne sloje mesta Ljubljane.

*** Nove članske izkaznice Dopolavora.** Pokrajinski Dopolavoro sporoča: Z dnem 28. oktobra XX je zapadla z vsemi učinki veljavnost članske izkaznice Dopolavora, ki je bila zdana med letom slovenskim državljanom Ljubljanske pokrajine. Zaradi tega se od 29. oktobra XXI. dalje nobeden izmed vpisanih leta XX. ne smatra za člana organizacije Dopolavora. Kdor želi obdržati članstvo za leto XXI. mora predložiti novo prošnjo. Potrebni obrazci se lahko dobe pri pokrajinskem Dopolavoru ali pri podrejenih Dopolavorih kakor tudi pri tajnikih javnih uradov in ravnateljstvih podjetij.

*** Preimenovanje dveh ulic v Ljubljani.** Ob priliki dvajsetletnice pohoda na Rim je bila Gospodarska cesta preimenovana v Ulico Arlette Rea, v spomin žene, ki so jo komunisti zahrbtno umorili s tem, da so vrgli bombo v italijansko restavracijo. V spomin bivšega bana dravske banovine dr. Marka Natlačena, žrtve partizanskega zločina, je bilo sklenjeno preimenovati po njem Cesto sv. Cirila in Metoda.

*** Vseučiliški profesor inž. Igo Pehani je preminil.** V soboto popoldne je v svoji najlepši življenjski dobi umrl vseučiliški profesor inž. Igo Pehani. Pokojnik se je rodil l. 1886. v Topuskem na Hrvaškem kot sin slovenskih staršev. V o'roških letih je prišel v Žužemberk, nato v Novo mesto in Celje. Gimnazijo je študiral v Celju in v Kranju. V letih 1905. do 1909. je končal pravo na Dunaju, nato pa je študiral rudništvo v Leobnu. Med vojno je bil uslužben v treh nemških rudnikih. Že od leta 1921. dalje je bil na tehnični fakulteti ljubljanskega vseučilišča honorarni predavatelj za rudarsko pravo. Od l. 1924. do 1929. je bil predstojnik okrožnih rudarskih uradov v Ljubljani in Celju. Leta 1929. pa se je pričela njegova prav vseučiliška kariera, ko je bil imenovan za izrednega profesorja in l. 1935. za rednega profesorja na tehniški fakulteti, kjer je predaval o globokem vrtnanju, tehničnem rudarstvu in rudarskem pravu (tudi na pravni fakulteti). Že sami ti suhi podatki nam pričuejo, da je bil vseučiliški profesor inž. Pehani odlični strokovnjak. Posebna njegova zasluga je bila, da je l. 1933. ustanovil institut za tehnično rudarstvo. Objavil je vrsto odličnih strokovnih razprav: »Naše rudarsko pravo«, »Kontrola zračenja v rudnikih«, »Priporočila k načrtu rudarskega zakona«, »Rudarsko pravo in naša zakonodaja«. Bil je plemenit mož globokega znanja. Porocen je bil s sestro pokojne gospe Mileve Zerjavove iz uglednega rodu Lavrenčičev. Zapustil je hčerko edinko Bredo, ki ji izrekamo odkritosrečno sožalje. Uglednemu pokojniku bo ohranjen časten spomin!

*** Smrt velezaslužnega zdravnika.** Smrt je nepričakovano ugrabila uglednega zdravnika docenta g. dr. Josipa Cholewa, ravnatelja zavoda za novotvorbe v Ljubljani. Zgodovina slovenske zdravniške vede bo ohranila njegovo ime med prvimi bojevniki proti raku in podobnim boleznim. Pokojnik je bil po rodu Poljak. Po svetovni vojni, ki ga je privedla v naše kraje, je postal dr. Cholewa ravnatelj bolnišnice v Brezicah. Kmalu je zaslovel kot odlični zdravnik. V svoji zdravniški praksi je rajni posvetil vse svoje moči preučevanju zcravljenj raka. Po njegovi zaslugi je bil v zadnjem delu šentpeterske vojašnice v Ljubljani urejen zavod za »iziskovanje in zdravljenje novotvorb. Od leta 1937. dalje je ta zavod pribežališče trpečim ženam in moštem. Zavod v Lipičevi ulici je pod njegovim vodstvom že v kratkih letih svojega obstoja izvršil uvaževanje vredno delo v borbi proti raku. Zaslužnemu možu bomo ohranili časten spomin!

*** Smrt zaslužnega šolnika.** Te dni je umrl v Ljubljani g. Anton Vidmar, šolski upravitelj v pokoji. Štel je 70 let. Po rodu je bil iz Idrije, od

koder je prišel na gimnazijo v Ljubljani in se je po petih razredih vpisal na učiteljsko. Po triletni vojaški službi je bil imenovan za učitelja na Ledeni pri Idriji, od tod pa je bil l. 1898. premeščen v Ambrus na Dolenjskem. Nato je služboval v Catežu pod Zaplazo nad 30 let. Po upokojitvi se je preselil v Ljubljano. Rajni je bil odlični šolnik in marljiv javni delavec. Bodi mu blag spomin!

*** Pridelovanje turšice v Italiji se bo razširilo.** Po zdaj razpoložljivih podatkih je letošnja letina turšice v Italiji v splošnem nadpovprečno dobra, ne samo glede količine, temveč še bolj glede kakovosti. Ker pridelek pšenice pri zdajšnjem obsegu posejane površine v splošnem zadošča za prehrano, bodo v posameznih pokrajinah kraljevine po glavnem obdelovalnem načrtu za prihodnje leto razširili predvsem površino za pridelovanje turšice in le v manjšem obsegu tudi površino za pšenico. Znatno povečanje obdelovalne površine je za prihodnje leto določeno za krompir in za fižol. Pri teh dveh pridelkih dopušča glavni obdelovalni načrt vsako razširjenje, medtem ko je povečanje pridelovalne površine za nekatere druge kmetijske pridelke omejeno.

*** Nov čas zatemnitve.** Z novo odredbo se začnejo od 3. novembra zatemnitve ob 18.30 in konča ob 5.30.

*** Uvedba zimskega časa.** Izšel je odlok, ki je določil, da se je ob 3. zjutraj 2. novembra uvedel spet solnični čas. Po izdanih določbah so morala vsa oblašva in vsi načelniki javnih in zasebnih ustanov poskrbeti, da so se ure ob navedenem času pomaknile za eno uro nazaj.

*** Otroci bodo prejeli pol litra mleka dnevno.** Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino, odsek za mleko, obvešča one družine, ki imajo otroke v starosti od enega do dveh let, odnosno rojene od 1. oktobra l. 1940. do 30. septembra leta 1941., da od 1. novembra dalje do nadaljnjega odredbe prejemaajo za te otroke celo predpisano količino, to je pol litra dnevno. Seznam teh otrok za vsak okoliš je razobešen v mlekarji, ki je pooblašena razdeljevati mleko.

*** 50-letnica je praznoval pred dnevi g. Peter Antičević, gostilničar in posestnik v Gorenjem Logatcu, po rodu iz Jelse v Dalmaciji.** V rodnem kraju si je bil poiskal tudi življenjsko družico Nikico in se z njo preselil v Gorenji Logatec, kjer že dolga leta izvršuje gostilniško obrt in ima veletrgovino z vinom. V srečnem zakonu so se zakoncema rodili štirje otroci. Priljubljenemu možu bodi naklonjena še dolga vrsta let!

*** 80 letnica železnice Zagreb-Zidani most.** Dne 3. oktobra je poteklo 80 let, odkar je prišel z Zidanega mosta v Zagreb prvi vlak po novozgrajeni progi. Naslednji dan, to je 1. novembra leta 1832. pa je bila slovesna otvoritev proge Zidani most-Zagreb-Sisak. To je bila prva železniška proga na tem ozemlju, ki je bila zgrajena šele 27 let potem, ko je v Nemčiji stekla prva železnica od Nürnberga do Fürta.

*** Tako toplega oktobra že dolgo nismo imeli.** Po nedavnem jutrnjem hladu, ko se je živo srebro že približalo ničli, se je začelo ozračje spet po malem ogrevati kljub pogosto oblačnemu nebu in kljub temu, da je zdaj pa zdaj malo deževalo. Zadnje dni je toplota enkrat popoldne dosegla celo okoli 20 stopinj Celzija. Že lanska jesen, ko je bila prva slana 13. oktobra, prvi sneg pa 24. oktobra, je bila razmerno ugodna, a letošnja jesen jo daleč nakrkljuje.

*** 17letnik je rešil iz vode osem deklet.** Osem kmečkih deklet, ki so se vračala z dela, je sedlo na bregu reke Pada v majhen čoln in se hotelo prepeljati na drugo stran. Dekleta so bila razposajena in so s skakanjem zazibala čoln, da se je prevrnil. Vse so padle v vodo in začele vpiti na pomoč. Slišal jih je 17letni mladenič Giovanni Crepaldi, ki je bil dober plavač. Naglo se je vrgel v reko in rešil vseh osem deklet.

*** Obsodba zaradi neosnovane ovadbe.** Že pred meseci je bilo objavljeno uradno opozorilo, da bodo vse osebe, ki vojaškim in političnim oblastvom podajajo neosnovane ovadbe in izjave, izročene sodišču v strogo kaznovanje. Prejšnji teden se je na ljubljanskem okrožnem sodišču prvič obravnaval tak primer. Državno tožilstvo, ki ga je zastopal tožilec dr. Hinko Lučovnik, je obtožilo poročeno šiviljo, l. 1920. v Stični na Dolenjskem rojeno Pavlo Berlotovo, stanujočo v Ljubljani, da je 16. septembra letos v Ljubljani po krivem prijavila pri vojaškem oblastvu svojega moža Josipa, da ima na svojem stanovanju v Povšetovi ulici 82 pod podom pri peči skrito puško. Poročilo vojaškega oblastva je je navedeno, da je bila na podlagi obtoženke ovadbe izvedena na stanovanju Josipa Berlota zelo natančna hišna preiskava, ki je ostala brez uspeha. Priča Ana Golobova in Julka Zerovčeva sta kratko povedali, da je obtoženka s svojim možem že dolgo v sporu in da njima ni bilo nič znano o kakem skritem orožju, toda obtoženka je izjavila, da za moža ne mara in da bo že poskrbela, da pride v zapor. Priča Josip Berlot je omenil, da je bil zaradi nje večkrat zaprt. Sodnik je po končanem dokaznem postopanju objavil obsodbo, s

katero je bila obtoženka Pavla Berlotova zaradi lažne prijave obsojena na pet mesecev strogega zapora.

Iz Spodnje Štajerske

Spodnja Štajerska ima izredno sadno letino. Letošnja sadna letina na Spodnjem Štajerskem je bila izredno obilna in vnovčenje pridelka je bilo zagotovljeno na zadružni podlagi. Ustanovljena je bila Južnoštajerska zadruga za vnovčenje sadja in sočivja »Südböden«. Ko sta dozoreli sadje in grozdje, je imela Spodnja Štajerska pripravljeno že pet tvornic za predelavo. Tvornice delajo zdaj s polno paro. V treh stiskajo mošt iz sadja in grozdja, v dveh pa predelujejo črveno sadje in buče v mezo, ki jo pošiljajo naprej v tvornice za izdelavo marmelade. Savinjska stiskalnica mošta v Celju je bila urejena v bivši tvornici mila »Hubertus«. Tu lahko predelajo dnevno do šest vagonov jabolk. Mariborska stiskalnica je v pivovarni Unionu. Tretja stiskalnica je nameščena v opuščeni tvornici na Ptujemskem trgu. Velika opuščena usnjarna Freundl v Mariboru in neka tkalinska tvornica v Ptujju sta bili preurejeni za predelavo sadja in buč v mezo. V celjski tvornici pridobijo dnevno do 48.000 litrov mošta. Mnogo sadja ne bo seveda tudi porabilo v presnem stanju brez predelave.

70-letnica zgledne matere. Na Muti pri Smorhuju je praznovala 70-letnico gospa Ivana Pucova, ugledna trgovka in posestnica. Odlikovana je bila že svoj čas z zlatim materinskim križcem. Rodila je 15 otrok, izmed katerih živi še 10. Eden izmed njenih sinov je padel v prvi svetovni vojni.

Smrt uglednega braslovškega posestnika. V visoki starosti 84 let je umrl v Braslovcah ugledni posestnik g. Lovro Flaskan, ki je bil v mlajših letih dolga leta braslovski župan. Rajni je bil znan kot dober gospodar. Blag mu spomin!

Smrt starega upokojenca. V Mariboru je umrl v visoki starosti 82 let Jakob Lepej, ki je bil dolga leta sluga v mariborski sadjarski in vinarski soli.

Smrt pod avtom. V Ljutomeru se je pripetila te dni huda nesreča. Iz Radgone je privozil neki avto. Domov vračajoči se 57-letni uslužbenec deželne urada v Ljutomeru Maks Pogruje je hotel čez cesto, pa ga je zadela avto in ga podrl. Nesrečnik je dobil tako hude poškodbe, da je na mestu izdihnil. Pokojni Pogruje je bil v Ljutomeru splošno priljubljen.

Iz Hrvatske

Imenovanje prvih članov Državnega sveta na Hrvaškem. V okviru preosnove hrvatske vlade je bil ustanovljen državni svet. Ustanova je neodvisna od vlade in neposredno podrejena Poglavniku. Njena glavna naloga bo skrbeti za zakonodajo. Vsak državni izdelek nad pol milijona kun bo moral odobriti državni svet. Člane imenuje Poglavnik in jih tudi razrešuje njihovih dolžnosti. S posebno odredbo so bili pred dnevi imenovani prvi člani državnega sveta, in sicer: dr. Lovro Susić, dr. Jozo Dumandžić, inž. Ivica Frković, dr. Dragutin Toth, prof. Stjepan Ratković, Asim Ugljen, dr. Krunoslav Lokmer in dr. Vinko Kršiković. Protonotar državnega sveta je dr. Mirko Puk.

Dinarski kovanci na Hrvaškem se vzamejo iz prometa. Po naredbi državnega zakladnega ministrstva z dne 15. oktobra se kovani novci bivše kraljevine Jugoslavije po 2, 1, 0,50 in 0,25 dinarja vzamejo iz prometa 31. decembra letos, ko izgube značaj zakonitega plačilnega sredstva. Ista naredba vsebuje predpise glede izdaje novčanic po dve kuni, 1 kuno in 0,50 kune. Te novčance Neodvisne Države Hrvatske z datumom od 25. septembra bo dala v promet Hrvatska državna banka. Novčaniice po 2 kuni bodo rumenkastorjave, novčaniice po 1 kuno modre, novčaniice po 0,50 kune pa rdečkaste.

Proslava 700 letnice Zagreba bo 6. novembra. Dne 6. novembra l. 1242. je izdal madžarski kralj Bela zlato bulo in z njo povišal Zagreb v kraljevsko in svobodno mesto.

Pouoven sneg v Bosni. Pred dnevi je deževno vreme tako shladilo ozračje, da se je začel med dež mešati sneg. V planinskih krajih so bila tla hitro pokrita s snegom. Gorovje okoli Travnika je bilo čisto pobeljeno.

Iz Srbije

Smrt bivšega beograjskega evangeličanskega župnika. Na Dunaju je umrl g. Teo Turek, ki je bil od leta 1923. v Beogradu župnik evangeličanske cerkvene občine. Beograd je rajni zapustil lani v novembru zaradi bolezni.

Ujet in ustreljen komunistični voditelj. »Novo Vreme« poroča iz Zaječarja, da je srbska državna straža izsledila in ustrelila v bližini mesteca Andrijevica bivšega sodnika Milana Minića, enega izmed voditeljev komunističnih tolpa, ki so lani v jeseni in pozimi strahovali Timoško pokrajino. Tamkajšnje prebivalstvo je novico o smrti Milana Minića, enega izmed zadnjih komunističnih voditeljev, ki si je umazal roke s krvjo številnih žrtv, sprejelo z velikim zadoščenjem.

PO SVETU

× 21 letnica rumunskega kralja. Iz Bukarešte poročajo: Kralj Mihael je 25. oktobra dopolnil 21 let. Tisk je s toplimi besedami poudaril, da je mladi kralj tolmač vseh stremiljenj naroda, ki se zbira okrog njegovega prestola. Maršal Antonescu je poslal kralju voščilno brzojavko v imenu vsega naroda.

× Od zasedbe Liberije Amerika ne more imeti vojaške koristi. Zamorsko republiko Liberijo v zapadni Afriki so nedavno zasedle ameriške čete. Ime Liberije pomeni svobodna dežela. Leta 1822. je bila ustanovljena ta neodvisna deželica kot zavetišče za osvobodjene zamorske sužnje v Ameriki. Liberija meri blizu 100.000 kvadratnih kilometrov in ima zelo mnogo naravnih bogastev. Vse to se pa v svobodni zamorski republikli v 120 letih njenega obstoja ni izkoriščalo. Poldrug milijon osvobodjenih zamorcev pojmuje namreč svojo svobodo v glavnem tako, da ni treba več delati. Za politične koristi iz tujine so liberijski zamorci počasi prodali svojo svobodo. Tako je prišla Liberija že med prvo svetovno vojno pod angleški vpliv in leta 1917. se je morala pridružiti sovražnikom Nemčije, čeprav je imela z njo sklenjeno koristno trgovinsko pogodbo. Značilno je, da zdaj niso zasedli Liberije Angleži, temveč Američani, kakor so zasedli tudi sosedno angleško kolonijo Sierro Leone. Sicer se pa ne bodo Američani nič dobro počutili v Liberiji, kajti podnebje je za belokožce zelo neznosno. Američani pa tudi vojaških koristi ne morejo imeti od tega, ker leži med Liberijo in Sierro Leone na eni in francosko severno Afriko z osnim blokom Sredozemskega morja na drugi strani široka ovira Sahare, ki je tudi najmodernejša letala ne morejo z uspehom preleteti.

× Cangkajsek je moral uvesti smrtno kazen za verižnike. Iz Sanghaja poročajo, da je morala vlada maršala Cangkajsa uvesti smrtno kazen za verižnike in za nakopičevalce živil, ki so zakrivilili silno težavno stanje v prehrani na vsem ozemlju, ki spada pod vladno iz Cungkanga.

× Delo v ameriških zlatih rudnikih uklenjeno. »La Stampa« prinaša poročilo o napetosti, ki je prevzela ameriške denarnike zaradi čedalje manjšega pridobivanja zlata. K temu nerazpoloženju je precej prispeval odlok, po katerem je odslej uklenjeno delo po vseh ameriških rudnikih. Odlok velja, kakor piše »La Stampa«, do konca vojne, češ da je treba stroje in ljudi zaposliti pri koristnejših delih, predvsem v vojni industriji. Zedinjene države, Južna Afrika, Sovjetska zveza in Kanada so države, v katerih nakopujejo vsako leto mnogo zlata. Tudi Kanada je zdaj to delo opustila. Nič pa se ni spremenilo v Južni Afriki, kjer se je po kratki dobi negotovosti delo po zlatih rudnikih redno nadaljevalo. Gospodarski časopisi Amerike se sprašujejo, ali ameriška vlada morda namerava spremeniti svojo politiko zlata. Vlada pa zatrjuje, da ne bo nobenih sprememb v odnosu med dolarjem in zlatom. Odločitev Amerike je tudi v Londonu zbudila val nezaupanja.

× Američani so prišli v Belgijski Kongo po baker. Italijanski dnevnik »La Stampa« piše, da je pred kratkim prispelo v Belgijski Kongo v Afriki angleškoameriško gospodarsko odposlanstvo hkratu z ameriški vojniki. Pa niso prišli zato, izvajati list, ker bi bili v skrbah za zdravje tamkajšnjih črncev, temveč zato, ker je tam obilo bakra in pa tudi dragih kovin: radija in kobalta. Te reči hočejo zdaj, ko so Malajski polotok, Filipini in mnogo otočja v japonskih rokah, dobivati poleg drugih sirovin v Belgijskem Kongu.

× Brez naprave s kisikom bi letalec ne mogel visoko v zrak. Letanje v višini nad 4000 m bi bilo zelo nevarno ali pa sploh izključeno, če bi ne imeli letalci posebnih dihalnih naprav. Že planinci poznajo tako zvano višinsko bolezen, še bolj pa letalci. Višinska bolezen izvira od pomanjkanja kisika. Pomanjkanje kisika v zraku pa povzroča splošno oslabilost človeškega telesa. Človeku delno odpovedo čuti, pojavi se zaspanost, srce mu začne močnejše utripati, vid mu peša in lahko se tudi onezavešči. Nastane lahko tudi tako zvana višinska smrt. Letalec med vsega tega ni treba bati, ker imajo z seboj umetna pljuča — posebno napravo za dihanje v višjih zračnih plasteh. Kako deluje taka naprava? Letalec ima posebno dihalno krinko zvezano s steklenicami s kisikom. Čim višje se dviga letalo, tem večji je dotok kisika v letalčeva pljuča.

× Dekleta v Bretaniji si znajo pomagati. V nekaterih krajih v Bretaniji je navada, da izroči ženini nevesti kot jamstvo za to, da jo bo res vzel, 50—500 frankov, kakršne so pač njegove razmere. Če se zaroka po ženini krivdi razdere, obdrži

nevesta denar za odškodnino. Če pa je kriva nevesta, ga mora vrniti. Neredki so primeri, da dekleta to navado zlorabljajo. Tako je neka mladenka dobila to jamstvo že šestkrat. Vsakemu ženinu je znala življenje tako zagreniti, da se je odrekel svojemu denarju in prostovoljno odstopil. Tako si je nabrala lepo premoženje in se omožila s tistim, ki ji je bil res všeč.

× Pri 115 letih še zmerom brije. Izredno žilavega brivca imajo v nekem kraju na severnem Portugalskem. Praviijo, da šteje mož danes 115 let in da še zmerom odlično opravlja svojo obrt. Brije še vedno brez naočnikov, le pri striženju las si jih natakne.

× Indijski kačji lovci vohajo kače. Med svojevrstne poklice v Indiji spada gotovo poklic ljudi, ki vohajo kače. Voj mora biti seveda izredno razvit, če hoče človek zavohati kačo v njenem skrivališču. S košarami, vrečami in močnimi vrvičami opremljen se napoti tak človek v kraje, kjer je mnogo strupenih kač. Po vonju takoj spozna, ali so pod to ali ono skalo kače. Kakor hitro jih zavoha, začne razkopavati kamenje in zemljo, da pride do njih. Za lov na kače so najprikladnejše jutrnje ure, ker leže kače ob tem času nepremično v svojih ležiščih in tudi niso tako nevarne kakor čez dan, ko se grejejo na soncu. Ker pa gre pogosto za zelo nevarne strupene kače, mora biti človek zelo previden, pogumen in spreten, da jim pride do živga.

× Psi lajajo pri godbi, da pomagajo. Večina psos začne tuliti in lajati, kakor hitro zaigra godba. Prej so naravoslovci mislili, da začutijo psi ob godbi v svojih ušesih bolečine, zdaj so pa drugačnega mnenja. Ta pojav naj bi bil ostanek iz onih časov, ko so živeli psi še v krdelih in so začeli lajati v zboru, kakor hitro je zalajal prvi. Še zdaj lahko slišimo po vaseh lajati v zboru več psos. Vedno pa zalaja eden prvi in drugi mu slede. Prav tako naj bi psi »pritegnili« tudi ob godbi. Da pa njihovo spremljevanje godbe ni posebno lepo, niso krivi sami.

* 2500 let staro truplo. Blizu pruskega zdravilišča Osterodeja je našel neki delavec v močvirju čuden predmet. O tem je obvestil delovodjo in kmalu se je izkazalo, da gre za truplo neke 14-letne deklice, ki je ležala v zemlji 2500 let. Truplo je še dobro ohranjeno. Še celo temnim lasem je zob časa prizanesel.

Pretirano vpljudnost smatrajo Kitajci za neumnost

Kitajska in Japonska sta vzor vpljudnosti, vendar pa je ta vpljudnost svojevrstna. Neki evropski potovalec je napravil v nekem mestu Kitajske izlet s svojim prijateljem v rikši, to je v vozilu z dvema kolesoma. Ko se je začela cesta strmo dvigati, je izstopil iz rikše, da bi olajšal kulju napot. Njegov prijatelj pa je ostal v vozilu in se smehljaj. Kmalu se je prikazala neka druga rikša na vrhu hriba. Ko je stekla mimo, je kuli zaklical nekaj nerazločnega svojemu tovarišu. Potovalec prijatelj je kasneje pojasnil, da je dejal naslednje: »Neumni beli vrab je stopil dol. Gotovo bo tudi toliko neumen, da bo plačal trojno prevozno ceno...«

Na Kitajskem mora biti človek zmerom samo toliko vpljuden, da ga ne smatrajo za neumnega. Kitajec dela čisto velike ovinke vpljudnosti, če ga vodijo boljše do smotra. Tako nikoli ne vpraša svojega sosedo naravnost za nasvet, temveč združi vprašanje s številnimi drugimi. Sosed tako ne opazi, za kaj je prišel k njemu.

Velika čast je, če o kom menijo, da je starejši od rojstva. To pomeni, da smatrajo takega človeka za zelo pametnega.

Če v notranjosti Kitajske ne odgovorite na kitajsko vprašanje, ker ga pač ne razumete, vam s čopičem narišejo nekaj na papirnati trak. Tedaj nikakor ne smete pokazati, da ne znate čitati, ker bi s tem izgubili ves svoj ugled. Citajte pazljivo in napišite odgovor v latinici, če hočete, tudi v starogrškem jeziku. Vpraševalec bo nato iz istih vzrokov pazljivo »čital« vaš odgovor in najmanj ljubeznivo prikimal. Na ta način je omenjeni potovalec vedno uspešno prišel mimo raznih straž, če so ga privedli k njim, ker ni imel posebnih potnih dovoljenj za posamezne pokrajine. Dragocene besede so tudi: »Vo pu kuan« (To se me ne tiče). To ni nevljudno, temveč samo dejstvo, ki ga Kitajec vedno upošteva.

Nikar ne jejte kokoši z rokami in nikar ne sedite pri jedi nasproti gnjati. To bi bo nevljudno in bi pomenilo, da ne morete krotiti svojo požrešnost. Nikar si ne brišite nosa, če vam to ni neogibno potrebno. Za Kitajca je nemogoče vsekniti se v robec in ta robec spet vtakniti v žep.

Z vpljudnostjo, ki ste se je naučili na Kitajskem, pa ne boste vedeli kaj početi na Japonskem. Med vsemi narodi je japonski najvpljudnejši na zemlji. Največja žaljivka za Japonca je beseda bedak. To učinkuje tako močno, kakor naši najkrepkejši izrazi.

SMEŠNICE

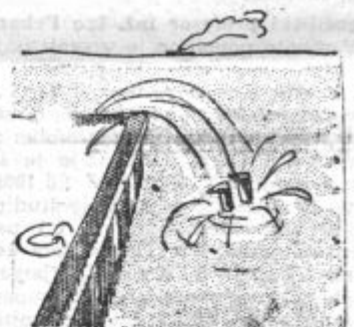
Kdor drugim jamo koplje...

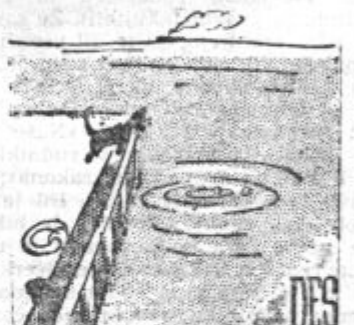
Pertotov kuža laja vse noči in Joahimu spati ne pusti. Pa Joahim pomagati si zna, skrivaj potlači v žakelj laježa.

K obali brez oklevanja hiti, da v morju vrečo s cuckom potopi. Ob morju se široko razkorači, da lajavca čim dalje zakrtači.

Kdor drugim smrtno jamo zaželi, kaj čisto vanjo sam potem zleti. Možak zamah predvrti je storil, in sam se v slano vodo je zvalil.

Ušel pri tem mu kužek je iz vreče... Se veseleč sovragove nesreče zdaj para pasja na pomoč laja, izreku staremu veljavo daja.

PREVIDNOST

Dve priletni ženski prideta na svojem izletu do železniškega postajališča in vprašata železničarja: »Ali se je jutrnji vlak že odpeljal?«

»Za« odgovori železničar.

»Kdaj pa prispe prihodnji?«

»Ob desetih.«

»To se pravi, da dve uri ne bo nobenega vlaka.«

»Da.«

»Tudi tovrnega ne? Ali pa bo morda vozila mimo sama lokomotiva?«

»Ne, pred deseto ne bo vozila toč niti lokomotiva.«

»Hvala za prijaznost, torej lahko greva čez progo.«